

ROZSUDEK SOUDU (pátého rozšířeného senátu)

3. února 2005\*

Ve věci T-19/01,

**Chiquita Brands International, Inc.**, se sídlem v Trentonu, New Jersey (Spojené státy americké),

**Chiquita Banana Co. BV**, se sídlem v Bredě (Nizozemsko),

**Chiquita Italia, SpA**, se sídlem v Římě (Itálie),

zastoupené C. Pounceyem, advokátem a L. Van Den Hendem, advokátem, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalobkyně,

proti

**Komisi Evropských společenství**, původně zastoupené C. Van der Hauwaertem, C. Brownem, poté L. Visaggiem, C. Brownem, M. Niejahrem a konečně L. Vissaggiem a C. Brownem, jako zmocněnci, ve spolupráci s N. Khanem, advokátem, s adresou pro účely doručování v Lucemburku,

žalované,

\* Jednací jazyk: angličtina.

jejímž předmětem je žaloba na náhradu škody údajně vzniklé z důvodu přijetí a zachování v platnosti nařízení Komise (ES) č. 2362/98 ze dne 28. října 1998, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady (EHS) č. 404/93, pokud jde o dovoz banánů do Společenství (Úř. věst. L 293, s. 32),

**SOUD PRVNÍHO STUPNĚ EVROPSKÝCH SPOLEČENSTVÍ**  
(pátý rozšířený senát),

ve složení P. Lindh, předsedkyně, R. García-Valdecasas, J. D. Cooke, P. Mengozzi a M. E. Martins Ribeiro, soudci,  
vedoucí soudní kanceláře: J. Plingers, rada,

s přihlédnutím k písemné části řízení a po jednání konaném dne 12. února 2004,

vydává tento

**Rozsudek**

**Právní rámec a skutečnosti předcházející sporu**

1. *Nařízení č. 404/93*

- 1 Nařízení Rady (EHS) č. 404/93 ze dne 13. února 1993 o společné organizaci trhu s banány (Úř. věst. L 47, s. 1; Zvl. vyd. 03/13, s. 388) nahradilo hlavou IV od 1. července 1993 jednotlivé vnitrostátní režimy společným režimem obchodu s třetími zeměmi. Byly rozlišeny „banány ze Společenství“ vypěstované ve Společenství, „banány ze třetích zemí“ pocházející z třetích zemí jiných než

afrických, karibských a tichomořských zemí (AKT), „tradiční banány AKT“ a „netradiční banány AKT“. Tradiční banány AKT a netradiční banány AKT odpovídaly množství banánů vyvážených zeměmi AKT, která nepřekračovala, nebo přesahovala množství stanovená v příloze nařízení č. 404/93.

- 2 Podle čl. 17 prvního pododstavce nařízení č. 404/93 se při dovozu banánů do Společenství vyžaduje předložení dovozní licence. Tato licence je vydávána členskými státy každému dovozci, který o ni požádá, bez ohledu na to, zda je usazen ve Společenství, aniž jsou dotčena zvláštní ustanovení přijatá k provedení článků 18 a 19 tohoto nařízení.
  
- 3 Článek 19 odst. 1 nařízení č. 404/93 stanovil rozdělení celní kvóty zavedené v článku 18 tím, že ji otevřel do výše 66,5 % pro kategorii hospodářských subjektů, které uváděly na trh banány ze třetích zemí a/nebo [nebo] netradiční banány AKT (kategorie A), 30 % pro kategorii hospodářských subjektů, které uváděly na trh banány ze Společenství a/nebo [nebo] tradiční banány AKT (kategorie B), a 3,5 % pro kategorii hospodářských subjektů usazených ve Společenství, které začaly od roku 1992 uvádět na trh jiné banány než banány ze Společenství a/nebo [nebo] tradiční banány AKT (kategorie C).

## 2. Nařízení č. 144/93

- 4 Komise přijala dne 10. června 1993 nařízení (EHS) č. 1442/93, kterým se stanoví prováděcí pravidla režimu dovozu banánů do Společenství (Úř. věst. L 142, s. 6., dále jen, rovněž, „režim 1993“). Tento režim zůstal v platnosti do 31. prosince 1998.

5 Článek 3 odst. 1 nařízení č. 1442/93 definoval pro účely použití článků 18 a 19 nařízení č. 404/93 jako „hospodářský subjekt“ kategorií A a B hospodářský subjekt nebo jakýkoli jiný subjekt, který na vlastní účet vykonává jednu nebo více následujících funkcí:

- „a) nákup zelených banánů pocházejících ze třetích zemí a/nebo [nebo] zemí AKT od producentů nebo případně produkce, po které následuje její vývoz a její prodej ve Společenství;
  
- b) zásobování a uvádění do volného oběhu jako vlastník zelených banánů a uvádění do prodeje za účelem pozdějšího uvedení na trh Společenství, [příčemž] je nesení rizik spojených se znehodnocením nebo ztrátou produktu pokládáno za nesení rizika převzatého vlastníkem produktu;
  
- c) skladování banánů za účelem jejich dozrání jako vlastník zelených banánů a uvedení na trh Společenství.“ *(neoficiální překlad)*

6 Článek 4 odst. 1 nařízení č. 1442/93 stanovil:

„Příslušné orgány členských států vyhotoví oddělené seznamy hospodářských subjektů kategorií A a B a pro každý hospodářský subjekt stanoví množství, která tento hospodářský subjekt uvedl na trh v průběhu každého ze tří let předcházejících roku, který předchází tomu, pro který byla otevřena celní kvóta, přičemž se tato množství rozdělí podle každé z hospodářských funkcí popsaných v čl. 3 odst. 1. Registrace hospodářských subjektů a stanovení množství uvedených na trh každým z nich jsou prováděny z podnětu a na základě písemné žádosti těchto hospodářských subjektů předložené v jednom členském státu podle jejich výběru.“ *(neoficiální překlad)*

- 7 Na základě čl. 5 odst. 1 nařízení č. 1442/93 musely příslušné orgány členských států stanovit každý rok pro každý hospodářský subjekt kategorií A a B u nich zaregistrovaných průměrná množství uvedená na trh v průběhu tří let předcházejících roku, který předcházal tomu, pro který byla otevřena celní kvóta, která se rozdělí podle povahy funkcí vykonávaných hospodářským subjektem v souladu s čl. 3 odst. 1 téhož nařízení. Tento průměr byl nazván jako „množstevní reference“ hospodářského subjektu. Podle čl. 5 odst. 2 byla množství uvedená na trh postižena vyrovnávacími koeficienty podle funkcí popsanych v čl. 3 odst. 1 nařízení č. 1442/93.
- 8 Při uplatnění těchto vyrovnávacích koeficientů nemohlo být při výpočtu množstevních referencí zohledněno dané množství banánů pro celkovou výši převyšující toto množství, ať bylo zpracováno ve třech fázích odpovídajících výše uvedeným funkcím téhož hospodářského subjektu nebo dvou nebo tří různých hospodářských subjektů. Podle třetího bodu odůvodnění tohoto nařízení bylo cílem těchto koeficientů jednak zohlednění významu vykonávané hospodářské funkce a vzniklých obchodních rizik a jednak náprava nepříznivých vlivů četných vyúčtování týchž množství produktů v různých fázích obchodního řetězce.

### 3. Nařízení č. 1637/98

- 9 Nařízení Rady (ES) č. 1637/98 ze dne 20. července 1998, kterým se mění nařízení č. 404/93 (Úř. věst. L 210, s. 28; Zvl. vyd. 03/23, s. 304) přineslo s účinností od 1. ledna 1999 změny ve společné organizaci trhu s banány. Nahradilo zejména články 16 až 20 hlavy IV nařízení č. 404/93 novými ustanoveními.

10 Článek 16 nařízení č. 404/93, ve znění nařízení č. 1637/98, stanovil:

„[...]

Pro účely [ustanovení upravených v hlavě IV nařízení č. 404/93] se rozumí:

- 1) „tradičním dovozem ze zemí AKT“ dovoz banánů pocházejících z dodavatelských zemí uvedených v příloze do Společenství v rozsahu do 857 700 tun čisté hmotnosti ročně; tyto banány se dále označují jako „tradiční banány AKT“;
  
- 2) „netradičním dovozem ze zemí AKT“ dovoz banánů pocházejících ze zemí AKT, které nespádají do definice v bodě 1, do Společenství; tyto banány se dále označují jako „netradiční banány AKT“;
  
- 3) „dovozy ze třetích zemí mimo AKT“ dovozy banánů pocházejících z jiných třetích zemí, než jsou země AKT, do Společenství; tyto banány se dále označují jako „banány ze třetích zemí.“

- 11 Pokud jde o rozdělení celních kvót pro banány ze třetích zemí a netradiční banány AKT, čl. 18 odst. 4 nařízení č. 404/93, ve znění nařízení č. 1637/98, stanovil:

„Nebude-li možné dosáhnout rozumné dohody se všemi smluvními stranami WTO, které mají zásadní zájem na dodávání banánů, je Komise oprávněna rozdělit celní kvóty podle odstavců 1 a 2 a tradiční množství AKT postupem [řídícího výboru] podle článku 27 pouze mezi dodavatelské země, které mají zásadní zájem na těchto dodávkách.“

- 12 Článek 19 nařízení č. 404/93, ve znění nařízení č. 1637/98, zněl následovně:

„1. Celní kvóty uvedené v čl. 18 odst. 1 a 2 a dovoz tradičních banánů AKT jsou spravovány způsobem přihlížejícím k tradičním obchodním tokům (tzv. způsob „tradičních dovozců/nových žadatelů“).

Prováděcí předpisy stanoví Komise postupem podle článku 27.

V případě potřeby mohou být stanoveny i jiné vhodné způsoby.

2. Stanovený způsob případně přihlíží k zásobovacím potřebám trhu Společenství a nutnosti zachovat jeho rovnováhu.“

13 Článek 20 nařízení č. 404/93, ve znění nařízení č. 1637/98, upřesnil:

„Komise stanoví prováděcí pravidla k této hlavě postupem podle článku 27. Zahrnují zejména:

[...]

c) podmínky pro vydávání dovozních licencí a dobu jejich platnosti;

[...]

e) opatření nezbytná pro plnění závazků vyplývajících z dohod, které Společenství uzavřelo v souladu s článkem 228 Smlouvy.“

#### 4. Nařízení č. 2362/98

14 Dne 28. října 1998 Komise přijala nařízení (ES) č. 2362/98, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení č. 404/93, pokud jde o dovoz banánů do Společenství (Úř. věst. L 293, s. 32). Toto nařízení bylo použitelné od 1. ledna 1999. Na základě



úmluvy je nařízení č. 404/93, ve znění nařízení č. 1637/98 a takto doplněné prováděcími opatřeními upravenými nařízením č. 2362/98, rovněž dále označováno jako „režim 1999“.

- 15 Na základě čl. 1 posledního pododstavce a přílohy nařízení č. 2362/98 byly celní kvóty (2 200 000 tun a 353 000 tun) uvedené v čl. 18 odst. 1 a 2 nařízení č. 404/93 rozděleny mezi hlavní dodavatelské země následovně:

Ekvádor: 26,17 %

Kostarika: 25,61 %

Kolumbie: 23,03 %

Panama: 15,76 %

Ostatní: 9,43 %

- 16 Je namístě konstatovat následující rozdíly mezi režimy 1993 a 1999:

- a) režim 1999 již neobsahuje rozdíly podle funkcí prováděných hospodářskými subjekty;
- b) režim 1999 zohledňuje množství dovezených banánů;
- c) správa dovozních licencí je na základě režimu 1999 prováděna bez odkazu na původ (AKT nebo třetí země) banánů;

d) celní kvóty a podíl přidělený novým hospodářským subjektům byly režimem 1999 zvýšeny.

17 Článek 2 nařízení č. 2362/98 zejména stanovil, že celní kvóty a tradiční banány AKT upravené čl. 18 odst. 1 a 2 a článkem 16 nařízení č. 404/93, ve znění nařízení č. 1637/98, byly otevřeny do výše:

— 92 % tradičním hospodářským subjektům definovaným v článku 3;

— 8 % novým žadatelům definovaným v článku 7.

18 Článek 4 odst. 1 nařízení č. 2362/98 uváděl, že každý tradiční hospodářský subjekt zaregistrovaný v členském státě musí obdržet pro každý rok pro všechny původy uvedené v příloze I tohoto nařízení jediné referenční množství určené v závislosti na skutečně dovezeném množství banánů během referenčního období. Podle čl. 4 odst. 2 nařízení č. 2362/98 je referenční období pro dovozy uskutečněné v roce 1999 tvořeno lety 1994, 1995 a 1996.

##### 5. Nařízení č. 216/2001

19 Rada přijala nařízení (ES) č. 216/2001 ze dne 29. ledna 2001, kterým se mění nařízení č. 404/93 (Úř. věst. L 31, s. 2; Zvl. vyd. 03/31, s. 226).

- 20 Takto změněný článek 18 nařízení č. 404/93 stanoví otevření tří celních kvót (A, B a C) pro dovoz banánů pocházejících ze třetích zemí bez ohledu na jejich původ.
- 21 Článek 19 odst. 1 nařízení č. 404/93 stanoví, že dovozní licence pro dovoz banánů ze třetích zemí jsou vydávány hospodářským subjektům v závislosti na „tradičních obchodních tocích (tzv. způsobu ‚tradičních dovozců/nových žadatelů‘) a/nebo [nebo] [...] jiných způsobech“.

#### 6. Nařízení č. 896/2001

- 22 Prováděcí pravidla hlavy IV takto změněného nařízení č. 404/93 byla stanovena nařízením Komise (ES) č. 896/2001 ze dne 7. května 2001, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení Rady č. 404/93, pokud jde o dovoz banánů do Společenství (Úř. věst. L 126, s. 6; Zvl. vyd. 03/32, s. 150). Tato ustanovení byla použitelná od 1. července 2001 na základě článku 32 nařízení č. 896/2001 (dál jen „režim 2001“).
- 23 Nařízení č. 896/2001 již neobsahuje rozdělení celních kvót „A“ a „B“ mezi dodavatelské země.
- 24 Mimoto stanoví, že dovozní licence jsou vydávány tradičním hospodářským subjektům, které dovezly banány pocházející z třetích zemí a/nebo [nebo] netradiční banány AKT na základě průměru jejich primárních dovozů v průběhu období mezi roky 1994 a 1996. Stejně tak jsou přidělovány dovozní licence tradičním hospodářským subjektům, které dovezly tradiční banány AKT na základě průměru jejich primárních dovozů tradičních banánů AKT v průběhu téhož tříletého období.

7. *Shrnutí sporu „banány“ v rámci Světové obchodní organizace (WTO)*

- 25 Dne 8. května 1996 byla zřízena zvláštní skupina pro přezkoumání žalob Ekvádoru, Guatemaly, Hondurasu, Mexika a Spojených států amerických proti Společenství týkajících se slučitelnosti režimu 1993 (věc Evropská společenství – Režim uplatnitelný na dovoz, prodej a distribuci banánů, WT/DS27, dále jen věci „Banány III“) s pravidly WTO.
- 26 Dne 22. května 1997 předložila zvláštní skupina své zprávy, zejména ve věci Spojené státy americké v. Společenství (WT/DS27/R/USA, dále jen „zpráva zvláštní skupiny ze dne 22. května 1997“), proti které se účastníci řízení odvolali.
- 27 Dne 25. září 1997 přijal Orgán pro řešení sporů (DSB) WTO zprávu Odvolacího orgánu ze dne 9. září 1997 (WT/DS27/AB/R, dále jen „zpráva Odvolacího orgánu ze dne 9. září 1997“) a zprávy zvláštní skupiny ve znění zprávy Odvolacího orgánu (dále jen „rozhodnutí DSB ze dne 25. září 1997“).
- 28 Zpráva Odvolacího orgánu ze dne 9. září 1997 zejména dochází k závěru:

„e) [...] přidělení podílů celních kvót, ať formou dohody, nebo určení, některým členům, kteří nemají zásadní zájem na dodávání banánů do Evropských společenství, ale nikoli jiným, je neslučitelné s čl. XIII odst. 1 GATT 1994;

- f) [...] potvrzuje konstatování zvláštní skupiny, podle kterého jsou pravidla pro nové přidělování celní kvóty upravená rámcovou smlouvou o banánech neslučitelná s čl. XIII odst. 1 GATT 1994 a mění konstatování zvláštní skupiny, když dochází k závěru, že pravidla pro nové přidělování celní kvóty upravená rámcovou smlouvou o banánech jsou rovněž neslučitelná s úvodní částí čl. XIII odst. 2 GATT 1994;
- n) [...] pravidla [Společenství] týkající se funkcí a požadavku [Společenství] ve věci dovozních licencí [rámcové dohody o banánech] jsou neslučitelná s [čl. 1 odst. 1] GATT 1994;
- u) [...] přidělování 30 % licencí umožňujících dovoz banánů ze třetích zemí a netradičních banánů AKT podle celních sazeb hospodářským subjektům kategorie B je neslučitelné s články II a XVII [Všeobecné dohody o obchodu službami];
- v) přidělování určitého podílu licencí kategorií A a B umožňujících dovoz banánů ze třetích zemí a netradičních banánů AKT podle celních sazeb subjektům, které skladují banány za účelem jejich dozrání, je neslučitelné s článkem XVII Všeobecné dohody o obchodu službami.“ *(neoficiální překlad)*

29 Podle zápisu ze zasedání DSB [orgánu pro řešení sporů] ze dne 16. října 1997 (dokument WT/DSB/M/38 ze dne 20. listopadu 1997, s. 3):

„Zástupce Evropských společenství znovu opakoval své prohlášení učiněné na zasedání DSB dne 25. září. Na zasedání zdůraznil silnou vázanost Společenství DSU [Ujednáním o pravidlech a řízení při řešení sporů], jeho základními zásadami

a pravidly. Podle čl. 21 odst. 3 DSU měla Společenství povinnost informovat DSB o svých úmyslech, pokud jde o provedení doporučení DSB. Potvrdil, že Společenství budou v plném rozsahu plnit své mezinárodní závazky v souvislosti s touto věcí. Při zavádění tohoto režimu bylo cíli Společenství podporovat své vlastní producenty banánů a plnit své mezinárodní závazky, zejména své závazky v souvislosti se zacházením podle nejvyšších výhod vyplývajících z Dohod WTO a ohledně AKT zemí vyplývajících z Loméské úmluvy. Tyto cíle zůstaly nezměněny.

Společenství zahájila postup, který jim měl umožnit přezkoumat všechny možnosti, které mohou vést ke splnění svých závazků. S ohledem na vnitřní rozhodovací postup nebylo v této fázi možné předvídat nebo předpokládat výsledky tohoto postupu. Společenství usilovala o upoutání pozornosti členů na mimořádnou komplexnost této věci. Odvolací orgán uznal, že legislativní úkol Společenství je obtížný, neboť musí plnit požadavky Loméské úmluvy, přičemž zároveň zavádějí jednotný trh s banány. Z tohoto důvodu potřebují Společenství, která zároveň usilují o rychlá jednání, rozumnou lhůtu pro přezkoumání všech možností, které jim umožní splnit své mezinárodní závazky.“ (*neoficiální překlad*)

30 Dne 7. ledna 1998 poskytl rozhodce podle rozhodčího řízení upraveného v čl. 21 odst. 3 písm. c) Ujednání o pravidlech a řízení při řešení sporů WTO (DSU) Společenství „rozumnou lhůtu“ od 25. září 1997 do 1. ledna 1999, aby provedlo rozhodnutí DSB ze dne 25. září 1997 [dokument WT/DS27/15: Rozhodčí řízení na základě čl. 21 odst. 3 písm. c) DSU, rozhodnutí rozhodce ze dne 7. ledna 1998, bod 20].

31 Spojené státy americké, domnívajíce se, že Společenství, když přijalo režim 1999, úplně neodstranilo neslučitelnosti se svými závazky na základě GATT 1994 a Všeobecné dohody o obchodu službami (dále jen „GATS“) konstatované

v rozhodnutí DSB ze dne 25. září 1997, požádaly dne 14. ledna 1999 DSB v souladu s článkem 22 DSU o povolení suspenze uplatnění celních koncesí a souvisejících závazků na základě GATT 1994 vůči Společenství a jejím členským státům. Spojené státy americké posoudily výši této suspenze na 520 milionů amerických dolarů (USD). Vzhledem k tomu, že Společenství zpochybnilo úroveň suspenze navržené Spojenými státy americkými, byla věc předložena rozhodčímu řízení na základě čl. 22 odst. 6 DSU.

32 Za těchto podmínek rozhodci dne 9. dubna 1999 určili úroveň zrušení nebo zmenšení výhod utrpěné Spojenými státy americkými ve věci Banány III na 191,4 milionů USD ročně (rozhodnutí WT/DS27/ARB, dále jen „rozhodnutí rozhodců ze dne 9. dubna 1999“). Rozhodci tedy rozhodli, že suspenze uplatnění celních koncesí a souvisejících závazků Spojenými státy americkými vůči Společenství a jejím členským státům na základě GATT 1994 týkající se obchodu v maximální roční výši 191,4 milionů USD ročně je slučitelná s čl. 22 odst. 4 DSU.

33 Mimoto dne 6. dubna 1999 zvláštní skupina, které byla předložena žaloba Ekvádoru směřující k tomu, aby Společenství provedlo doporučení formulovaná DSB ve věci Banány III, předložila v rámci souběžného řízení na základě čl. 21 odst. 5 DSU svou zprávu účastníkům řízení ve sporu (zpráva WT/DS27/RW/ECU, dále jen „zpráva zvláštní skupiny ze dne 6. dubna 1999“). Podle své analýzy zvláštní skupina konstatovala, že byl režim 1999 z hlediska více bodů neslučitelný s některými ustanoveními dohod WTO. Zvláštní skupina došla konkrétně k tomu, že:

— hranice 857 700 tun stanovená pro dovozy tradičních banánů AKT v rámci režimu 1999 „je neslučitelná s odst. 1 a 2 článku XIII GATT [1994]“;

- konkrétní podíly podle zemí přidělené Ekvádoru a ostatním dodavatelům, kteří mají zásadní zájem, nejsou slučitelné s ustanoveními čl. XIII odst. 2 GATT 1994;
  
- úroveň 857 700 tun pro tradiční dovozy AKT připuštěné bez cla může být posouzena jako úroveň, která je vyžadována Loméskou úmluvou, ale „že není důvodné pro Evropská společenství přijmout závěr, že protokol č. 5 připojený k Loméské úmluvě vyžaduje společné přidělení pro tradiční dodavatele AKT“; že následkem toho není přípustění bez cla přesahující největší objem vývozu před rokem 1991 každým státem AKT požadováno protokolem č. 5 připojeným k Loméské úmluvě, a že tedy při neexistenci jakéhokoli jiného požadavku uplatnitelného z Loméské úmluvy nejsou tyto přebytkové objemy pokryty výjimkou v rámci Lomé a na ně se vztahující preferenční clo je tedy neslučitelné s čl. I odst. 1 GATT 1994 (zpráva WT/DS27/RW/ECU, bod 6.161).

34 Pokud jde o GATS, zvláštní skupina zaprvé určila, že v rámci režimu 1999 „podléhají ekvádorstí dodavatelé velkoobchodních služeb *de facto* méně příznivému zacházení, pokud jde o přidělování licencí, než zacházení, které je poskytováno dodavatelům Společenství nebo AKT týchž služeb, přičemž jsou porušeny články II a XVII GATS, a zadruhé, že kritéria pro získání statutu ‚nového žadatele‘ v rámci změněných řízení o licencích ukládají dodavatelům ekvádorských služeb *de facto* méně výhodné podmínky hospodářské soutěže než podmínky, kterých využívají dodavatelé podobných služeb ES, přičemž je porušen článek XVII GATS“ (zpráva WT/DS27/RW/ECU, bod 6.163).

35 Vzhledem k tomu, že Společenství nepodalo odvolání, byla tato zpráva zvláštní skupiny přijata dne 6. května 1999 (zápis ze zasedání DSB ze dne 6. května 1999, WT/DSB/M/61 ze dne 30. června 1999).



- 36 Dne 8. listopadu 1999 požádal Ekvádor v souladu s článkem 22 DSU DSB o povolení suspenze uplatnění celních koncesí a souvisejících závazků na základě Dohody o obchodních aspektech práv k duševnímu vlastnictví (dále jen „TRIPS“), GATS a GATT 1994 vůči Společenství a jejich třinácti členským státům ve výši 450 milionů USD.
- 37 Vzhledem k tomu, že Společenství zpochybnilo úroveň suspenze navrhované Ekvádorem, byla věc dne 19. listopadu 1999 předložena rozhodčímu řízení na základě čl. 22 odst. 6 DSU.
- 38 Rozhodnutím zveřejněným dne 24. března 2000 rozhodci určili úroveň zrušení nebo zmenšení výhod utrpěné Ekvádorem na 201,6 milionů USD ročně a povolili tomuto státu suspenzi koncesí na základě GATT 1994, GATS a TRIPS do výše této částky.
- 39 Dne 11. dubna 2001 uzavřely Spojené státy americké a Společenství memorandum o porozumění ohledně banánů, kterým „vymezily prostředky, které mohou umožnit řešit dlouhotrvající spor týkající se režimu dovozu banánů“ ve Společenství. Toto memorandum stanoví, že se Společenství zavazuje „nejpozději do 1. ledna 2006 [zavést] jednotný celní režim pro dovoz banánů“. Toto memorandum o porozumění vymezuje opatření, která se Společenství zavazuje přijmout v průběhu zatímního období uplynuvšího dne 1. ledna 2006. Spojené státy americké se oproti tomu zavázaly, že prozatímně pozastaví ukládání zvýšených cel, která byly oprávněny vybírat z dovozů Společenství rozhodnutím rozhodců ze dne 9. dubna 1999 (dokument WT/DS27/58). Spojené státy americké nicméně upřesnily DSB sdělením ze dne 26. června 2001, že toto memorandum o porozumění „nepředstav[uje] samo o sobě vzájemně dohodnutá řešení v souladu s čl. [3 odst. 6 DSU] [a že] mimoto s ohledem na opatření, která všechny strany ještě musí přijmout, by tak bylo předčasné stahovat tento bod z programu zasedání DSB“ (*neoficiální překlad*) (dokument WT/DS27/59 – G/C/W/270 dokument ze dne 2. července 2001).

## Řízení

- 40 Návrhem došlým kanceláři Soudu dne 25. ledna 2001 podaly Chiquita Brands International, Chiquita Banana Co. a Chiquita Italia, tři společnosti patřící do skupiny společností Chiquita (dále jen „žalobkyně“), jednoho z největších producentů a distributorů banánů na světě, společně projednávanou žalobu.
- 41 Po předložení žalobní odpovědi Komise navrhla žalobkyně Soudu dopisem ze dne 29. června 2001 z titulu organizačních procesních opatření, aby vyzval účastníky řízení:
- ke koncentraci jejich vyjádření ohledně zásady odpovědnosti Společenství (existence protiprávního jednání, škody a příčinné souvislosti mezi těmito skutečnostmi) za účelem vyhrazení otázky stanovení přesné výše údajné škody na pozdější fázi řízení a
  - k vyhrazení předložení důkazů ohledně vyčíslení škody na pozdější fázi řízení.
- 42 Dopisem ze dne 13. července 2001 se Komise připojila k tomuto návrhu, když zdůraznila, že má v úmyslu nadále zpochybňovat jak přípustnost, tak opodstatněnost žaloby.
- 43 Dne 25. září 2001 se Soud rozhodl podle čl. 64 odst. 1 jednacího řádu Soudu vyzvat účastníky řízení ke koncentraci jejich argumentace v replice a v duplice na přípustnost žaloby a odpovědnost Společenství.

- 44 Na žádost Komise Soud dopisem ze dne 25. října 2001 upřesnil, že řízení tak bude rozděleno do dvou etap následujícím způsobem: „Soud rozhoduje nejdříve o přípustnosti žaloby, jak byla formulována v žalobě a jejích přílohách, a s výhradou této otázky poté rozhodne o odpovědnosti, pokud jde o existenci údajného protiprávního aktu nebo jednání na straně žalované.“ Soud tak tímto rozsudkem rozhoduje v projednávaném případě o přípustnosti žaloby a o otázce určení existence aktu nebo protiprávního jednání Společenství.
- 45 Dopisem ze dne 5. února 2003 Komise navrhla, aby bylo toto řízení přerušeno až do vydání rozsudku Soudního dvora, kterým bude ukončeno řízení ve věci Léon van Parys (C-377/02). Soud tomuto návrhu nevyhověl.
- 46 Podle článku 14 jednacího řádu a na návrh pátého senátu Soud po vyslechnutí účastníků řízení v souladu s článkem 51 tohoto řádu rozhodl postoupit věc rozšířenému soudnímu kolegiu.
- 47 Na základě zprávy soudce zpravodaje Soud (pátý rozšířený senát) rozhodl zahájit ústní část řízení.
- 48 Na jednání konaném dne 12. února 2004 byly vyslechnuty řeči účastníků řízení a jejich odpovědi na otázky položené Soudem.

## Návrhy účastníků řízení

49 Žalobkyně navrhuje, aby Soud:

- uložil Společenství nahradit škodu vzniklou uplatněním nařízení č. 2362/98 vůči ní, předběžně odhadnutou na částku 564,1 milionů eur, zvýšenou o úroky o roční úrokové sazbě 8 %;
  
- uložil Komisi náhradu nákladů řízení.

50 Komise navrhuje, aby Soud:

- zamítl žalobu jako nepřijatelnou a, podpůrně, jako neopodstatněnou;
  
- uložil žalobkyni náhradu nákladů řízení.

## K přípustnosti

### 1. *Argumenty účastníků řízení*

51 Komise usuzuje, aniž by vznesla námitku nepřijatelnosti na základě článku 114 jednacího řádu, že je žaloba nepřijatelná. Komise v podstatě uplatňuje, že žaloba není v souladu s čl. 44 odst. 1 písm. c) a e) jednacího řádu, na základě kterého žaloba obsahuje zejména „předmět sporu a stručný popis dovolávaných žalobních důvodů“ a „popřípadě označení důkazů“.

- 52 Tvrdí totiž, že žaloba nespĺňuje požadavky jednacího řádu, podle kterých musí žaloba směřující k náhradě škody způsobené orgánem Společenství obsahovat skutečnosti, které umožní označit jednání, které žalobce orgánu vytýká, důvody, z kterých usuzuje, že existuje příčinná souvislost mezi jednáním a škodou, která mu vznikla, a charakter a rozsah této škody (rozsudek Soudu ze dne 10. července 1990, *Automec v. Komise*, T-64/89, Recueil, s. II-367, bod 73). Tato vada je tím spíše vážnější, že žalobkyně požaduje náhradu ušlého zisku, škodu, která svou povahou podléhá zvláště přísným požadavkům na prokázání (rozsudky Soudního dvora ze dne 14. července 1967, *Kampffmeyer a další v. Komise EHS*, 5/66, 7/66 a 13/66 až 24/66, Recueil, s. 317, a ze dne 14. května 1975, *CNTA v. Komise*, 74/74, Recueil, s. 533). Usuzuje, že žalobkyně požaduje velmi vysokou částku, zatímco pro odůvodnění poskytuje pouze některá stručná vysvětlení. 543,6 milionů eur jako domáhaný ušlý zisk vychází z rozdílu mezi žalobkyní skutečně uskutečněnými prodeji a prodeji, které by mohla uskutečnit, kdyby nařízení č. 2362/98 neexistovalo.
- 53 Komise se mimoto domnívá, že žalobkyně vůbec nepředložila důkaz osvědčující škodu, které se domáhá. V tomto bodu jsou okolnosti projednávané žaloby odlišné od okolností věci, ve které byl vydán rozsudek Soudu ze dne 1. února 2001, *T. Port v. Komise* (T-1/99, Recueil, s. II-465), ve které žalobkyně přinejmenším sdělila přesná čísla týkající se ceny dovozních licencí, které získala a bankovních úroků, které musela nést.
- 54 V tomto ohledu Komise připomíná, že jak bylo rozhodnuto v bodě 37 výše uvedeného rozsudku *T. Port v. Komise*, žaloba „musí být dostatečně jasná a přesná, aby umožnila žalované připravit si její obhajobu a Soudu o žalobě rozhodnout případně bez ostatních podpůrných informací“. (*neoficiální překlad*) Mimoto jakékoli důkazní materiály podporující návrh musejí být připojeny k žalobě podle čl. 44 odst. 1 písm. e) a čl. 48 odst. 1 jednacího řádu.

- 55 V projednávaném případě žaloba neobsahuje žádný důkaz o existenci a příčině domáhané škody, i když žalobkyně navrhuje v bodě 146 žaloby, že předloží podrobnější informace „v pozdější fázi tohoto řízení“. Jelikož z tohoto prohlášení konkludentně vyplývá, že žalobkyně již má k dispozici předmětné důkazní materiály, nemůže žádný závažný důvod odůvodnit prodlení s jejich předložením ve smyslu čl. 48 odst. 1 jednacího řádu.
- 56 Komise má za to, že tyto nedostatky jsou zjevné tím spíše, že je žalobkyně prvním podnikem v produkci a distribuci banánů na světě a disponuje značnými prostředky. Domáhaná škoda již byla dovolávána na podporu žaloby podané Spojenými státy americkými u orgánů WTO, v rámci které žalobkyně sdělila, aniž by byla účastníkem tohoto řízení, více informací než v rámci projednávané žaloby.
- 57 Podle Komise žalobkyně nemůže odstranit vady, které postihují její žalobu odkazem na rozhodnutí WTO, tedy na rozhodnutí rozhodců ze dne 9. dubna 1999, a na zprávu zvláštní skupiny ze dne 6. dubna 1999. Kromě toho, že nejsou závazná, tato rozhodnutí postrádají relevanci, pokud jde o řádnost žaloby.
- 58 Žalobkyně usuzuje, že je žaloba přípustná. Podle ní žaloba odpovídá kritériím výše uvedených rozsudků *Automec v. Komise* (bod 73) a *T. Port v. Komise* (bod 37).
- 59 Zaprvé žalobkyně prohlašuje, že jasně označila dva aspekty jednání souvisejícího s nařízením č. 2362/98, jehož protiprávnosti se domáhá. Jedná se jednak o systém přidělování dovozních licencí na banány a jednak o rozdělování celních kvót pro latinskoamerické banány na vnitrostátní kvóty.

- 60 Zadruhé žalobkyně připomíná, že se rovněž v žalobě vyjádřila k příčinné souvislosti mezi touto protiprávností a vzniklou škodou.
- 61 Zatřetí žalobkyně připomíná, že v bodě 155 žaloby blíže určila jednotlivé části škody, jejichž náhradu požaduje. Za období od 1. ledna 1999 do 31. prosince 2000 se jedná o ušlý zisk 543,6 milionů eur a nevratné výdaje 20,5 milionů eur.
- 62 Kromě toho žalobkyně popírá tezi Komise, která se snaží tvrdit, že žaloby na náhradu ušlého zisku podléhají přísnějším kritériím přípustnosti než výše uvedená kritéria.
- 63 S ohledem na množství sporů, které vznikly v rámci společné organizace trhu s banány, nemůže Komise tvrdit, že není schopna pochopit vysvětlení týkající se domáhané škody poskytnutá v žalobě.

## 2. Závěry Soudu

*K souladu žaloby s čl. 44 odst. 1 písm. c) jednacího řádu*

- 64 Na základě čl. 44 odst. 1 písm. c) jednacího řádu musí každá žaloba obsahovat uvedení předmětu sporu a stručný popis dovolávaných žalobních důvodů. Toto uvedení musí být dostatečně jasné a přesné, aby umožnilo žalovanému připravit si jeho obhajobu a Soudu o žalobě rozhodnout případně bez ostatních podpůrných

informací. Za účelem zajištění právní jistoty a řádného výkonu spravedlnosti je třeba pro to, aby byla žaloba přípustná, aby základní skutkové a právní poznatky, na kterých je žaloba založena, vycházely přinejmenším stručně, ale soudržným a srozumitelným způsobem ze samotného textu žaloby (usnesení Soudu ze dne 28. dubna 1993, *De Hoe v. Komise*, T-85/92, Recueil, s. II-523, bod 20, a rozsudek Soudu ze dne 29. ledna 1998, *Dubois a Fils v. Rada a Komise*, T-113/96, Recueil, s. II-125, bod 29).

65 Aby byly tyto požadavky splněny, musí žaloba směřující k náhradě škody údajně způsobené orgánem Společenství obsahovat skutečnosti, které umožní označit jednání, které žalobce orgánu vytýká, důvody, z kterých usuzuje, že existuje příčinná souvislost mezi jednáním a škodou, která mu údajně vznikla a charakter a rozsah této škody (výše uvedený rozsudek *Dubois et Fils v. Rada a Komise*, bod 30, a rozsudek Soudu ze dne 2. července 2003, *Hameico Stuttgart a další v. Rada a Komise*, T-99/98, Recueil, s. II-2195, bod 26).

66 Oproti tomu žaloba směřující k získání libovolné náhrady škody postrádá nezbytné upřesnění a musí být tedy považována za nepřipustnou (rozsudek Soudního dvora ze dne 2. prosince 1971, *Zuckerfabrik Schoeppenstedt v. Rada*, 5/71, Recueil, s. 975, bod 9; výše uvedený rozsudek *Automec v. Komise*, bod 73, a rozsudek Soudu ze dne 8. června 2000, *Camar a Tico v. Komise a Rada*, T-79/96, T-260/97 a T-117/98, Recueil, s. II-2193, bod 181).

67 V projednávaném případě žalobkyně v bodech 142 až 154 žaloby vysvětlila povahu jednotlivých částí škody, jejichž náhradu požaduje, a metodologii použitou pro určení její výše. Uvedla dostatečně podrobným způsobem okolnosti, z kterých vychází pro prokázání skutečného a určitého charakteru domáhané škody a jejího rozsahu.



- 68 Pokud jde o skutečný a určitý charakter škody, žalobkyně totiž připomněla, že režim 1999 podstatně ovlivnil její činnost a její výsledky. Zejména uplatnila, že tato škoda se zřejmým způsobem projevuje v její kapitalizaci, která se od přijetí režimu 1993 snížila o více než 96 %. Žalobkyně uplatnila, že mezi roky 1999 a 2000 se její kapitalizace snížila z 625 milionů na 79,2 milionů USD, tedy snížení o 87 %. Vzhledem k tomu, že Chiquita Brands International Inc. je společností veřejně obchodovatelnou na burze, jsou tyto skutečnosti veřejnými informacemi, které jsou ve značném rozsahu rozšiřovány, zejména v tisku.
- 69 Pokud jde o rozsah této škody a určení požadované náhrady, žalobkyně rozlišila vzniklý ušlý zisk a náklady, které musela vynaložit. Pokud jde o ušlý zisk, žalobkyně odkázala na metodu, kterou se řídili rozhodci WTO pro určení škody vzniklé Spojeným státem americkým a Ekvádoru z důvodu neslučitelnosti režimu 1993 s pravidly WTO, neslučitelnosti, která se týká rovněž režimu 1999. Na základě těchto skutečností a svého obratu v průběhu let 1999 a 2000 provedla žalobkyně výpočet za účelem určení obratu, který by uskutečnila, kdyby neexistovala neslučitelnost režimu 1999 s právem WTO. Uplatňuje, že tento ušlý zisk odpovídá rozdílu mezi zisky, které mohla uskutečnit z tohoto hypotetického obratu a zisku skutečně uskutečněného v roce 1999 a 2000. Podle tohoto výpočtu žalobkyně stanoví tento ušlý zisk na 543,6 milionů eur. Pokud se jedná o zmíněné mimořádné výdaje, žalobkyně vysvětlila, že se jedná o náklady související se snížením počtu zaměstnanců v roce 1999, s nadměrnou kapacitou dopravy v roce 1999 a 2000 a s právními výdaji. Žalobkyně stanoví tyto náklady na 20,5 milionů eur.
- 70 Výklad charakteru a rozsahu domáhané škody, kterým se žalobkyně ve své žalobě zabývala, tak odpovídá ustanovením čl. 44 odst. 1 písm. c) jednacího řádu. Žaloba umožňuje Komisi obhajovat se a Soudu provádět jeho přezkum.

*K souladu žaloby s čl. 44 odst. 1 písm. e) jednacího řádu*

- 71 Ze znění čl. 44 odst. 1 písm. e) jednacího řádu, a přesněji z výrazu „popřípadě“, vyplývá, že žaloba nemusí nutně obsahovat označení důkazů. Jediná sankce ve věci označení důkazů je sankce odmítnutí pro opožděnost, jestliže jsou předloženy poprvé a bez odůvodnění ve fázi repliky nebo dupliky (čl. 48 odst. 1 jednacího řádu).
- 72 Podle čl. 43 odst. 4 jednacího řádu „musí být [ke] každému procesnímu podání přiloženy dovolávané písemnosti a dokumenty včetně jejich seznamu.“ Z judikatury vyplývá, že nesplnění této povinnosti může způsobit nepřípustnost žaloby, pokud může znemožnit ostatním účastníkům řízení přípravu jejich argumentů (rozsudek Soudu ze dne 5. března 2003, *Ineichen v. Komise*, T-293/01; *Recueil FP*, s. I-A-83 a II-441, body 29 a následující).
- 73 V projednávaném případě je třeba konstatovat, že Komise předložila zvláště podrobnou žalobní odpověď, což umožňuje mít za to, že jí nebyla nijak znemožněna příprava v důsledku toho, že by jí nebyly předány písemnosti s žalobou.
- 74 Kritika Komise ohledně důkazů o existenci škody tedy spadá do posouzení základu sporu, a nikoli do posouzení jeho přípustnosti (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek *Hameico Stuttgart* a další v. Rada a Komise, bod 32).

75 Žaloba je tedy přípustná.

## K věci samé

- 76 Z ustálené judikatury vyplývá, že založení mimosmluvní odpovědnosti Společenství ve smyslu čl. 288 druhého pododstavce ES je podřízeno splnění souboru podmínek, tedy protiprávnosti jednání vytýkaného orgánům, skutečné škodě a existenci příčinné souvislosti mezi tvrzeným jednáním a dovolávanou škodou (rozsudek Soudního dvora ze dne 29. září 1982, *Oleifici Mediterranei v. EHS*, 26/81, Recueil, s. 3057, bod 16; rozsudky Soudu ze dne 11. července 1996, *International Procurement Services v. Komise*, T-175/94, Recueil, s. II-729, bod 44; ze dne 16. října 1996, *Efisol v. Komise*, T-336/94, Recueil, s. II-1343, bod 30, a ze dne 11. července 1997, *Oleifici Italiani v. Komise*, T-267/94, Recueil, s. II-1239, bod 20). Pokud není jedna z těchto podmínek splněna, žaloba na náhradu škody musí být zamítnuta v plném rozsahu, aniž by bylo nezbytné přezkoumat další podmínky založení této odpovědnosti (rozsudek Soudního dvora ze dne 15. září 1994, *KYDEP v. Rada a Komise*, C-146/91, Recueil, s. I-4199, body 19 a 81; rozsudek Soudu ze dne 20. února 2002, *Förde-Reederei v. Rada a Komise*, T-170/00, Recueil, s. II-515, bod 37).
- 77 Pokud jde o přezkum návrhů na náhradu škody s ohledem na první z těchto podmínek, tedy podmínku týkající se existence protiprávního jednání, je třeba připomenout, že judikatura vyžaduje, aby bylo prokázáno dostatečně závažné porušení právního pravidla, které přiznává práva jednotlivcům (rozsudek Soudního dvora ze dne 4. července 2000, *Bergaderm a Goupil v. Komise*, C-352/98 P, Recueil, s. I-5291, bod 42). Co se týče požadavku, aby porušení bylo dostatečně závažné, rozhodujícím kritériem pro jeho splnění je, že dotčený orgán Společenství zjevně a závažně porušil meze své posuzovací pravomoci. Pokud tento orgán disponuje pouze značně omezeným prostorem pro uvážení nebo dokonce žádný prostor pro uvážení nemá, pouhé porušení práva Společenství může být dostačující k prokázání

existence dostatečně závažného porušení (rozsudek Soudu ze dne 12. července 2001, Comafrika a Dole Fresh Fruit Europe v. Komise, T-198/95, T-171/96, T-230/97, T-174/98 a T-225/99, Recueil, s. II-1975, bod 134; rozsudek Soudu ze dne 10. února 2004, Afrikanische Frucht-Compagnie v. Rada a Komise, T-64/01 a T-65/01, Recueil, s. II-521, bod 71).

### 1. *Stručný přehled žalobních důvodů*

78 Žalobkyně uplatňuje, že se dopustila Komise tím, že přijala a zachovala v platnosti ustanovení nařízení č. 2362/98 týkající se přidělování dovozních licencí a rozdělování celních kvót mezi některé země Latinské Ameriky, různých závažných porušení právních pravidel chránících jednotlivce nebo přiznávající jim práva, která mohou založit odpovědnost Společenství na základě článku 235 ES.

79 Pokud jde o přidělování dovozních licencí na banány pocházející ze třetích zemí, žalobkyně uplatňuje, že režim 1993 zavedl mechanismus určený k oslabení konkurenčního postavení velkých podniků, které jsou jako ona vertikálně propojeny a specializovány v obchodě s banány z Latinské Ameriky. Režim 1993 totiž přidělil tyto licence některým hospodářským subjektům, jejichž činností nebyl dovoz banánů ze třetích zemí. Obchodníci s banány ze Společenství nebo AKT tak disponovali 30 % licencí určených k dovozu banánů ze třetích zemí. Stejně tak subjekty, které skladují banány za účelem jejich dozrání, obdržely určité množství těchto licencí. Tak režim 1993 pobízel dovozce banánů ze třetích zemí k nákupu licencí subjektů, které skladují banány za účelem jejich dozrání a obchodníků s banány AKT a ze Společenství. Dovožci banánů ze třetích zemí byli nuceni převést část svých zdrojů svým konkurentům, přičemž hodnota těchto licencí byla přibližně 200 eur za tunu banánů. Mimoto tento mechanismus umožnil některým hospodářským subjektům až do té doby specializovaným v obchodě s banány AKT dovážet banány přímo z Latinské Ameriky a vstoupit do přímé konkurence s žalobkyní.

80 Změny vzešlé z režimu 1999 zhoršily tuto situaci. Žalobkyně poznamenává, že nařízení č. 2362/98 již nevyhradilo 30 % licencí dovozcům banánů AKT nebo ze Společenství, ale fungovalo podle systému nazvaného „společná nádoba“. Na základě tohoto systému byly dovozní licence pro celní kvóty AKT a třetích zemí spravovány společně. Licence byly přidělovány hospodářským subjektům v závislosti na množství banánů skutečně dovezených v rámci režimu 1993 (období zahrnující roky 1994 a 1996, nazvané „referenční období“) bez ohledu na jejich původ. Mimo skutečnost, že vycházel z referenčního období, které bylo postiženo protiprávnostmi konstatovanými v rozhodnutí DSB ze dne 25. září 1997, měl za následek praxi spočívající ve zvýšení žádostí hospodářských subjektů tradičně specializovaných v obchodě s banány AKT nebo ze Společenství o dovozní licence ze třetích zemí. V souvislosti s tím množství banánů, které žalobkyně mohla dovézt, dosáhlo nižší úrovně než referenční množství, které mohla předpokládat s ohledem na objem svých předcházejících dovozů.

81 Pokud jde o rozdělování celních kvót na vnitrostátní kvóty, žalobkyně zdůrazňuje, že nejdůležitější zdroj jejích dovozů banánů je Panama. Poznamenává, že režim 1993 vyhradil 49,40 % celních kvót ze třetích zemí signatářům jiných mezinárodních dohod, zejména Loméské úmluvy a dohody uzavřené dne 28. a 29. března 1994 mezi Společenstvím a Kolumbijskou republikou, Kostarickou republikou, Nikaragujskou republikou a Venezuelskou bolívariánskou republikou (dále jen „rámcová dohoda“), jíž se Panama neúčastnila. Poté, co rozhodnutí DSB ze dne 25. září 1997 konstatovalo neslučitelnost tohoto rozdělení s článkem XIII GATT 1994, změnil režim 1999 rozdělování celních kvót na vnitrostátní kvóty. Podíl vyhrazený Panamě tak byl stanoven na 15,76 %. Žalobkyně tvrdí, že toto přidělení podle zemí je neodůvodněné. Je rovněž svévolné, protože Kolumbie a Kostarika měly podíl vyšší než objem obchodů, které mohly předpokládat při neexistenci množstevních omezení obchodu. Ať je důvod, který inspiroval toto rozdělování podle zemí, jakýkoli, žalobkyně zdůrazňuje, že vychází z obchodů uskutečněných v rámci režimu 1993. Jak však bylo konstatováno ve zprávě zvláštní skupiny ze dne 6. dubna 1999, měl výběr tohoto referenčního období za následek zachování diskriminací vyplývajících z režimu 1993 a konstatovaných rozhodnutím DSB ze dne 25. září 1997.

- 82 Za účelem prokázání protiprávnosti jednání Komise se žalobkyně dovolává čtyř žalobních důvodů, které mohou být shrnuty následovně. První vychází z porušení pravidel WTO. Druhý žalobní důvod vychází z porušení mandátu, který Rada udělila Komisi za účelem provedení nařízení č. 1637/98. Třetí žalobní důvod vychází z porušení obecných zásad práva Společenství. Čtvrtý žalobní důvod vychází z porušení zásad dobré víry a legitimního očekávání v mezinárodním právu.

## 2. K prvnímu žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení pravidel WTO

### *K výkladu judikatury Nakajima*

#### Argumenty účastníků řízení

- 83 Žalobkyně uplatňuje, že je nařízení č. 2362/98 neslučitelné s pravidly WTO, přičemž tato neslučitelnost byla konstatována zprávou zvláštní skupiny ze dne 6. dubna 1999. Prohlašuje, že projednávaným žalobním důvodem se nesnaží dovolávat se přímo porušení práva WTO. Vzhledem k tomu, že toto právo postrádá přímý účinek, byla by žaloba na mimosmluvní odpovědnost založená přímo na porušení práva WTO odsouzena k nezdaru (rozsudky Soudu ze dne 20. března 2001, *Bocchi Food Trade International v. Komise*, T-30/99, Recueil, s. II-943, bod 56; *Cordis v. Komise*, T-18/99, Recueil, s. II-913, bod 51, a *T. Port v. Komise*, T-52/99, Recueil, s. II-981, bod 51).
- 84 Žalobkyně upřesňuje, že projednávaný žalobní důvod vychází z ustálené judikatury, podle které mohou soudy Společenství přezkoumávat legalitu aktu sekundárního práva ve světle pravidel WTO, tedy GATT, jestliže „Společenství zamýšlelo splnit zvláštní závazek převzatý v rámci WTO nebo v projednávaném případě, kdy akt Společenství výslovně odkazuje na přesná ustanovení dohod WTO“ [rozsudek

Soudního dvora ze dne 23. listopadu 1999, Portugalsko v. Rada, C-149/96, Recueil, s. I-8395, bod 49; viz také rozsudky Soudního dvora ze dne 12. listopadu 1998, Itálie v. Rada, C-352/96, Recueil, s. I-6937, dále jen „rozsudek Itálie v. Rada (Rýže)“, bod 19, a ze dne 5. října 1994, Německo v. Rada, C-280/93, Recueil, s. I-4973, dále jen „rozsudek Německo v. Rada (Banány)“, bod 111]. Původ této zásady vychází z rozsudku Soudního dvora ze dne 7. května 1991, Nakajima v. Rada (C-69/89, Recueil, s. I-2069, dále jen „rozsudek Nakajima“).

- 85 Za účelem výkladu zásady vzešlé z rozsudku Nakajima tak, jak byla později formulována a uplatňována Soudním dvorem a Soudem (dále jen „judikatura Nakajima“), žalobkyně postupně přezkoumává důvod její existence, podmínky uplatnitelnosti a relevance výše uvedeného rozsudku Portugalsko v. Rada.
- 86 Pokud jde zaprvé o důvod existence judikatury Nakajima, žalobkyně tvrdí, že základní myšlenkou je umožnit soudní přezkum s ohledem na pravidla WTO, jestliže legislativní orgán Společenství rozhodl splnit závazky vyplývající z těchto pravidel, přičemž neexistence jejich přímého účinku ztrácí z tohoto důvodu jakoukoli relevantnost. Soudy Společenství nepřezkoumávají slučitelnost aktů Společenství s pravidly WTO, ale posuzují je ve vztahu k základnímu rozhodnutí splnit závazek vzniklý z pravidel WTO. Žalobkyně totiž zdůrazňuje, že „za těchto předpokladů nevychází možnost dovolání se ustanovení GATT z přímého účinku těchto ustanovení, ale z existence aktu Společenství, který provedl tato ustanovení nebo v každém případě vyjádřil vůli je provést“(stanovisko generálního advokáta p. Tesaury v rámci rozsudku Soudního dvora ze dne 16. června 1998, Hermès, C-53/96, Recueil, s. I-3603, I-3606, poznámka pod čarou č. 45).
- 87 Žalobkyně mimoto usuzuje, že judikatura Nakajima musí být v právním řádu Společenství zařazena jinam v obecné perspektivě přímého účinku mezinárodních dohod, účinku, který GATT a dohody WTO postrádají (rozsudky Soudního dvora ze dne 12. prosince 1972, International Fruit Company a další, 21/72 až 24/72, Recueil, s. 1219, a výše uvedený rozsudek Portugalsko v. Rada).

- 88 Tato situace nevyklučuje jakýkoli soudní přezkum slučitelnosti aktů Společenství s pravidly GATT a dohod WTO. Judikatura Nakajima dovoluje naopak zajistit soudní přezkum, který je velmi omezený, ale má zásadní význam pro ochranu základního práva na efektivní soudní ochranu [stanovisko generálního advokáta p. Jacobse v rámci rozsudku Soudního dvora ze dne 9. října 2001, Nizozemsko v. Parlament a Rada (C-377/98, Recueil, s. I-7079, I-7084, dále jen „rozsudek Biotechnologie“)].
- 89 Pokud jde zadruhé o podmínky uplatnitelnosti judikatury Nakajima, žalobkyně tvrdí, že jsou dvě: zaprvé úmysl Společenství dosáhnout souladu („intention to comply“) a zadruhé „zvláštní závazek“ vzešlý z dohod WTO.
- 90 Žalobkyně vysvětluje první z těchto podmínek skutečností, že pokud se ukáže, že Společenství mělo v úmyslu dosáhnout souladu s pravidly WTO, ztrácejí úvahy které přinutily Soudní dvůr k nepřipuštění přímého účinku dohod WTO, jakoukoli relevantnost. Společenství nemůže být nikdy donuceno k uplatnění práva WTO proti své vůli; judikatura Nakajima žádným způsobem nezpochybňuje tuto dotčenou zásadu.
- 91 Závazek práva WTO, s kterým mělo Společenství v úmyslu dosáhnout souladu, musí také představovat „zvláštní závazek“; tento závazek musí být „dostatečně jasný a přesný“, aby jej soud mohl uplatnit.

- 92 Na základě předcházejících skutečností žalobkyně popírá čtyři konkurující výklady směřující k omezení podmínek uplatnění judikatury Nakajima.



- 93 Zaprvé je právně chybné omezit uplatnění judikatury Nakajima na pouhé okolnosti, za kterých dotčený akt Společenství výslovně odkazuje na zvláštní ustanovení GATT nebo dohod WTO. Žalobkyně totiž usuzuje, že při takovém výkladu splývají okolnosti rozsudku Nakajima s okolnostmi rozsudku Soudního dvora ze dne 22. června 1989, *Fediol v. Komise* (70/87, Recueil, s. 1781), který se skutečně týká předpokladu výslovného odkazu na ustanovení GATT nebo dohod WTO. Podmínkou uplatnění judikatury Nakajima je „úmysl splnit zvláštní závazek“ na základě GATT nebo dohod WTO. V tomto ohledu žalobkyně konstatuje, že v rozsudku Nakajima dotčený akt Společenství neodkazuje na zvláštní ustanovení GATT.
- 94 Judikatura samozřejmě někdy uvádí společně rozsudek Nakajima a výše uvedený rozsudek *Fediol v. Komise*, pokud odkazuje na pravidlo, podle kterého může soud přezkoumat legalitu aktu Společenství ve světle ustanovení GATT a dohod WTO i přes neexistenci jejich přímého účinku. Nicméně to nic nemění na tom, že se každý z těchto dvou rozsudků týká odlišných podmínek uplatnění tohoto pravidla (stanovisko generálního advokáta p. Saggia v rámci výše uvedeného rozsudku *Portugalsko v. Rada*, Recueil, s. I-8397, poznámka pod čarou č. 20).
- 95 Žalobkyně dodává, že myšlenka, podle které může být uplatnění judikatury Nakajima podmíněno existencí zvláštního odkazu na ustanovení GATT nebo na dohody WTO, je absurdní. Soudní přezkum totiž nemůže záviset na formální podmínce ponechané na samotné vůli autora dotčeného aktu. Taková podmínka je neslučitelná s právním státem.
- 96 Zadruhé je právně chybné omezit uplatnění judikatury Nakajima na případy, ve kterých je závazek vyplývající z GATT nebo dohod WTO formulován pozitivním způsobem.

- 97 Taková podmínka je především uměle vykonstruovaná, neboť jakýkoli pozitivní závazek může být stanoven ve formě zákazu, jako zásady rovného zacházení a zákazu diskriminace. Dále žalobkyně zdůrazňuje, že čl. II odst. 1 a XVII GATS a článek XIII GATT 1994, relevantní v projednávaném případě, všechny obsahují pozitivní závazky. Takové omezení je konečně vyvráceno rozsudkem Nakajima, který se týká slučitelnosti antidumpingových právních předpisů Společenství s článkem 1 dohody o provádění článku VI GATT, schválené jménem Společenství rozhodnutím Rady 80/271/EHS ze dne 10. prosince 1979 o uzavření mnohostranných dohod, které jsou výsledkem obchodních jednání v letech 1973 až 1979 (Úř. věst. 1980, L 71, s. 1, dále jen „antidumpingový kodex 1979“). Toto ustanovení obsahuje negativní závazek zakazující smluvním stranám zavádět antidumpingová cla, aniž by byla dodržena pravidla antidumpingového kodexu 1979.
- 98 Zatřetí je právně chybné omezit uplatnění judikatury Nakajima na případy, ve kterých byl závazek vyplývající z GATT nebo dohod WTO inkorporován nebo proveden do dotčeného aktu Společenství. Žalobkyně totiž zdůrazňuje, že takový výklad nevychází z žádného rozhodnutí Soudního dvora nebo Soudu. Připouští, že v kontextu antidumpingových věcí byl antidumpingový kodex 1979 proveden do práva Společenství. Nicméně zpochybňuje, že tato skutečnost umožňuje podpořit obecný návrh, podle kterého je judikatura Nakajima uplatnitelná pouze tehdy, když zpochybněný akt Společenství provádí normu vzešlou z GATT nebo dohod WTO. Tento návrh je v rozporu s rozsudkem Itálie v. Rada (Rýže), ve kterém Soudní dvůr uplatnil judikaturu Nakajima, i když Společenství neprovedlo čl. XXIV odst. 6 GATT do práva Společenství.
- 99 Začtvrté je právně chybné omezit uplatnění judikatury Nakajima pouze na případy, kdy slučitelnost s pravidly vzešlými z GATT nebo dohod WTO představuje jediný cíl, který zpochybněný akt Společenství usiluje dosáhnout. Vzhledem k tomu, že jsou tyto předpoklady velmi vzácné, žalobkyně usuzuje, že takový výklad zbavuje judikaturu Nakajima své podstaty. Má za to, že tato judikatura je uplatnitelná

i tehdy, když zpochybněný akt sleduje několik rozporných cílů, přičemž jediným omezením vztahujícím se tedy na soud je neporušit rovnováhu, kterou se podařilo zákonodárci ustanovit.

- 100 Zatřetí žalobkyně tvrdí, že její výklad judikatury Nakajima není dotčen výše uvedeným rozsudkem Portugalsko v. Rada. V tomto rozsudku Soudní dvůr odmítl tezi přímého účinku dohod WTO z důvodu soudní politiky. Soudní dvůr měl za to, že připuštění takové teze by znamenalo jednostranně odejmout „manévrovací prostor“ Společenství v rámci WTO, zatímco žádná jiná smluvní strana neučinila vzájemný závazek vůči Společenství.
- 101 Žalobkyně má totiž za to, že by judikatura Nakajima byla zbavena jakékoli podstaty, pokud by musela podléhat podmínce vzájemnosti ve světle výše uvedeného rozsudku Portugalsko v. Rada. Připomíná, že důvod existence judikatury Nakajima spočívá konkrétně ve skutečnosti, že se pojmově týká pouze případů, ve kterých již Společenství nedisponuje žádným „manévrovacím prostorem“, jelikož rozhodlo o provedení norem vzešlých z GATT nebo dohod WTO.
- 102 Žalobkyně usuzuje, že není namístě mít obavy, že takový výklad způsobí lavinu žalob pokaždé, kdy Společenství nedosáhne souladu s rozhodnutím DSB, neboť tyto žaloby nadále podléhají podmínce, že Společenství jasně rozhodlo o splnění závazku na základě dohod WTO. Okolnosti, za kterých může soud Společenství uplatnit judikaturu Nakajima, jsou tedy omezeny. V praxi se týkají pouze předpokladů, za kterých Rada jasně rozhodla o provedení rozhodnutí orgánů WTO rozhodujících ve sporu, ale provedení tohoto rozhodnutí v právním řádu Společenství se jeví v rozporu s cílem Rady.

103 V tomto ohledu žalobkyně trvá na okolnostech, které proti sobě stavějí projednávanou věc a spor „Hovězí s hormony“ (zpráva odvolacího orgánu ze dne 16. ledna 1998, WT/DS26/AB/R WT/DS48/AB/R, přijatá DSB dne 13. února 1998) předložený WTO. V tomto posledně jmenovaném sporu Společenství jasně rozhodlo o tom, že nepozmění své právní předpisy za účelem dosažení souladu s rozhodnutím přijatým na závěr řízení o řešení sporů WTO. Vzhledem k tomu, že nebylo dosaženo vyjednané řešení, pokud jde o výši odškodnění, tak Společenství rozhodlo o vystavení se odvetným opatřením ze strany úspěšného účastníka řízení, tedy Spojených států amerických. V projednávané věci Společenství nerozhodlo o zachování aspektů společné organizace trhu s banány prohlášených za neslučitelné se svými závazky vyplývajícími z dohod WTO v platnosti. Naopak jasně uvedlo, že má v úmyslu dosáhnout souladu s rozhodnutím přijatým orgány pro řešení sporů WTO.

104 Komise odmítá tento výklad rozsudku Nakajima. Připomíná, že i přes monistický charakter právního řádu Společenství judikatura stále odmítala tezi přímého účinku dohod WTO (výše uvedené rozsudky *International Fruit Company* a další a *Portugalsko v. Rada*). Ke zprávě DSB může být přihlédnuto za účelem ověření slučitelnosti normy Společenství s pravidlem WTO pouze v případě, že základní závazek vyplývající z tohoto pravidla má přímý účinek (rozsudek Soudního dvora ze dne 14. října 1999, *Atlanta v. Evropské společenství*, C-104/97 P, Recueil, s. I-6983, bod 20).

105 Komise rovněž zpochybňuje výklad podmínek uplatnitelnosti judikatury Nakajima vysvětlených žalobkyní.

106 V rozporu s tím, co tvrdí žalobkyně, není první z těchto podmínek úmysl „dosáhnout souladu“ („to comply“), ale úmysl „splnit“ („to implement“) zvláštní závazek (výše uvedený rozsudek *Portugalsko v. Rada*, bod 49). Tyto výrazy nejsou rovnocenné: „dosáhnout souladu“ má mnohem širší význam než „splnit“. Je běžné,

že má stát nebo Společenství v úmyslu dosáhnout souladu s některými závazky, aniž by je splnil.

- 107 Komise zpochybňuje výklad druhé podmínky týkající se požadavku na „zvláštní závazek“. „Zvláštním“ závazkem se rozumí opak „obecného“ závazku.
- 108 Komise usuzuje, že z důvodu omezujícího charakteru těchto podmínek jsou příklady uplatnění judikatury Nakajima vzácné. Tyto příklady se týkají v první řadě žalob podaných proti antidumpingovým nařízením (rozsudek Soudního dvora ze dne 10. března 1992, NMB v. Komise, C-188/88, Recueil, s. I-1689; rozsudky Soudu ze dne 2. května 1995, NTN Corporation a Koyo Seiko v. Rada, T-163/94 a T-165/94, Recueil, s. II-1381; ze dne 5. června 1996, NMB France a další v. Komise, T-162/94, Recueil, s. II-427 a ze dne 15. prosince 1999, Petrotub a Republica v. Rada, T-33/98 a T-34/98, Recueil, s. II-3837, bod 105). Jediným příkladem uplatnění judikatury Nakajima mimo antidumpingovou oblast je rozsudek Itálie v. Rada (Rýže). Všechny ostatní pokusy o uplatnění judikatury Nakajima neuspěly [rozsudky Soudního dvora ze dne 13. prosince 2001, Kloosterboer Rotterdam, C-317/99, Recueil, s. I-9863, Německo v. Rada (Banány) a výše uvedený rozsudek Portugalsko v. Rada; výše uvedené rozsudky Bocchi Food Trade International v. Komise, Cordis v. Komise a ze dne 20. března 2001, T. Port v. Komise].
- 109 Podle Komise předpokládá uplatnění judikatury Nakajima splnění čtyř následujících podmínek.
- 110 Zaprvé dotčený „zvláštní závazek“ musí být pozitivním závazkem jednat určitým způsobem. Antidumpingové kodexy GATT představují příklad tohoto druhu závazků. Doporučení nebo rozhodnutí DSB nemůže být „zvláštním závazkem“, neboť ukládá pouze obecný závazek uvést akt do souladu s pravidly WTO. Dotčené

smluvní straně totiž přísluší, aby rozhodla o opatřeních určených k zajištění souladu svého právního řádu s těmito pravidly.

- 111 Zadruhé judikatura Nakajima je výlučně uplatnitelná, pokud dotčený akt Společenství inkorporuje nebo provádí „zvláštní závazek“ převzatý v rámci WTO do právního řádu Společenství. Tento návrh vyplývá přímo z výrazu „splnit“.
- 112 Zatřetí je ještě potřeba k tomu, aby byla judikatura Nakajima uplatnitelná, aby zákonodárce Společenství nesledoval několik rozporných cílů.
- 113 Začtvrté judikatura Nakajima dále vyžaduje, aby dotčený akt Společenství výslovně odkazoval na zvláštní závazky vzešlé z práva WTO, které zamýšlí splnit.

## Závěry Soudu

- 114 S ohledem na svou povahu a uspořádání nepatří v zásadě dohody WTO a jejich přílohy mezi normy, s ohledem na něž Soudní dvůr a Soud přezkoumávají legalitu aktů orgánů Společenství (výše uvedený rozsudek Portugalsko v. Rada, bod 47). Tyto texty nemohou zakládat pro jednotlivce práva, která mohou tito jednotlivci uplatňovat u soudu na základě práva Společenství (viz v tomto smyslu rozsudek Soudního dvora ze dne 14. prosince 2000, Dior a další, C-300/98 a C-392/98, Recueil, s. I-11307, bod 44).

- 115 Pouze za předpokladu, kdy Společenství zamýšlelo splnit zvláštní závazek převzatý v rámci WTO nebo v projednávaném případě, kdy akt Společenství výslovně odkazuje na přesná ustanovení dohod zahrnutých do příloh dohody WTO, přísluší Soudnímu dvoru a Soudu přezkoumat legalitu dotčeného aktu Společenství s ohledem na pravidla WTO (výše uvedený rozsudek Portugalsko v. Rada, bod 49).
- 116 Žalobkyně uplatňuje výlučně první z těchto výjimek. Tvrdí, že Komise přijetím nařízení č. 1637/98, jejíž prováděcí opatření byla stanovena nařízením č. 2362/98 zamýšlela splnit zvláštní závazek převzatý v rámci WTO ve smyslu judikatury vzešlé z rozsudku Nakajima.
- 117 Pravidlo vzešlé z rozsudku Nakajima výjimečně umožňuje každému procesnímu subjektu incidenčně uplatnit porušení pravidel GATT nebo dohod WTO Společenstvím nebo jejími orgány. Jako výjimka ze zásady, podle které se jednotlivci nemohou přímo dovolávat ustanovení dohod WTO u soudu Společenství, musí být toto pravidlo vykládáno restriktivním způsobem.
- 118 V tomto ohledu je třeba konstatovat, že pokud jde o žaloby podané jednotlivci, Soudní dvůr a Soud incidenčně neuplatnily zásadu vzešlou z rozsudku Nakajima v jiné souvislosti než v souvislosti s přezkumem souladu základních antidumpingových nařízeních ve vztahu s ustanoveními antidumpingových kodexů 1979 a 1994 [dohoda o provádění článku VI GATT 1994; rozhodnutí Rady 94/800/ES ze dne 22. prosince 1994 o uzavření dohod jménem Evropského společenství s ohledem na oblasti, které jsou v jeho pravomoci, v rámci Uruguayského kola mnohostranných jednání (1986-1994) (Úř. věst. L 336, s. 1), příloha 1 A].

- 119 Soudní dvůr a Soud totiž několikrát přezkoumávaly žalobní důvody týkající se slučitelnosti antidumpingových nařízení s ustanoveními antidumpingových kodexů (rozsudek Soudního dvora ze dne 13. února 1992, *Goldstar v. Rada*, C-105/90, Recueil, s. I-677, body 31 a následující; výše uvedený rozsudek *NMB v. Komise*, bod 23; výše uvedené rozsudky *NTN Corporation v. Rada*, bod 65, a *NMB France a další v. Komise*, bod 99) a ve dvou případech tyto žalobní důvody přijaly (rozsudek Soudního dvora ze dne 9. ledna 2003, *Petrotub a Republica v. Rada*, C-76/00 P, Recueil, s. I-79, body 52 a následující, a rozsudek Soudu ze dne 27. ledna 2000, *BEUC v. Komise*, T-256/97, Recueil, s. II-101, body 63 a následující).
- 120 Nicméně mimo tento zvláštní kontext antidumpingových sporných záležitostí zamítly Soudní dvůr a Soud uplatnění judikatury vzešlé z rozsudku *Nakajima*. Soudní dvůr a Soud tak odmítly přezkoumat legalitu aktu Společenství ve světle ustanovení dohod WTO v rámci žalob podaných jednotlivci zpochybňujících některé aspekty společné organizace trhu s banány (usnesení Soudního dvora ze dne 2. května 2001, *OGT Fruchthandelsgesellschaft*, C-307/99, Recueil, s. I-3159; výše uvedené rozsudky *Cordis v. Komise*, *Bocchi Food Trade International v. Komise* a ze dne 20. března 2001, *T. Port v. Komise*) a právní předpisy Společenství týkající se podávání látek s hormonálním účinkem hospodářským zvířatům (rozsudky Soudu ze dne 11. ledna 2002, *Biret International v. Rada*, T-174/00, Recueil, s. II-17, a *Biret a Cie v. Rada*, T-210/00, Recueil, s. II-47).
- 121 Je však třeba zdůraznit, že v oblasti dumpingu uložily relevantní dohody GATT a WTO přímo každé smluvní straně závazek přizpůsobit jejich vnitrostátní právní předpisy za účelem odrazení obsahu těchto dohod. Antidumpingový kodex 1979 totiž v čl. 16 odst. 6 písm. a), nazvaném „Vnitrostátní právní předpisy“, uložil smluvním stranám, aby přijaly „všechna nezbytná opatření obecného nebo zvláštního charakteru, aby byl nejpozději v okamžiku, kdy tato dohoda vstoupí v platnost, pokud se jí týká, zajištěn soulad jejich zákonů, nařízení a správních řízení s ustanoveními této dohody v rozsahu, v němž se mohou uplatnit na předmětnou smluvní stranu“ (rozhodnutí 80/271). (*neoficiální překlad*) Antidumpingový kodex 1994 obsahuje ve svém čl. 18 odst. 4 obdobná ustanovení.



- 122 Za účelem splnění těchto povinností Rada změnila právní úpravu uplatnitelnou na antidumpingová řízení. Tak Rada po přijetí antidumpingového kodexu 1979 přijala nařízení (EHS) č. 3017/79 ze dne 20. prosince 1979 o ochraně před „dumpingovými“ dovozy nebo subvencemi ze zemí, které nejsou členy Evropského hospodářského společenství (Úř. věst. L 339, s. 1). Z preambule (třetího a čtvrtého bodu odůvodnění) tohoto nařízení zejména vyplývá, že pravidla Společenství ve věci ochrany před dumpingovými dovozy musela být změněna ve světle dohod vzešlých z mnohostranných obchodních jednání uzavřených v roce 1979 v rámci Tokijského kola vzhledem k tomu, že Rada usoudila, že je „k zachování rovnováhy mezi právy a povinnostmi, k jejímž zavedení tyto dohody směřovaly, bezpodmínečně nutné, aby Společenství přihlédlo k takovému výkladu těchto pravidel svými nejvýznamnějšími obchodními partnery, který se používá v rámci právních předpisů nebo v zavedené praxi.“ (*neoficiální překlad*) Preambule nařízení Rady (EHS) č. 2423/88 ze dne 11. července 1988 o ochraně před dumpingovými dovozy nebo subvencemi ze zemí, které nejsou členy Evropského hospodářského společenství (Úř. věst. L 209, s. 1), jehož slučitelnost s antidumpingovým kodexem 1979 byla zpochybněna ve věci, ve které byl vydán rozsudek Nakajima, obsahuje totožná ustanovení a rovněž připomíná, že společný režim ochrany před dumpingovými dovozy „byl zaveden v souladu s existujícími mezinárodními závazky“, zejména závazky, které vyplývají z článku VI GATT a antidumpingového kodexu 1979.
- 123 Stejně tak po přijetí antidumpingového kodexu 1994 Společenství upravilo svá vnitřní pravidla týkající se antidumpingových řízení, když postupně přijalo nařízení Rady (ES) č. 3283/94 ze dne 22. prosince 1994 o ochraně před dumpingovými dovozy ze zemí, které nejsou členy Evropského společenství (Úř. věst. L 349, s. 1), dále nařízení Rady (ES) č. 384/96 ze dne 22. prosince 1995 o ochraně před dumpingovými dovozy ze zemí, které nejsou členy Evropského společenství (Úř. věst. 1996 L 56, s. 1; Zvl. vyd. 11/10, s. 45). Preambule nařízení č. 3283/94 stanovila, že po uzavření mnohostranných obchodních jednání v roce 1994 „je třeba [...] změnit pravidla Společenství ve světle těchto nových dohod“ (*neoficiální překlad*) (třetí bod odůvodnění). Preambule upřesňuje, že k zachování „rovnováhy mezi právy a povinnostmi vytvořené dohodou GATT“ (*neoficiální překlad*) je „bezpodmínečně nutné, aby Společenství přihlédlo k výkladu těchto pravidel svými nejvýznamnějšími obchodními partnery“. (*neoficiální překlad*) (čtvrtý bod odůvodnění). Mimoto

zdůrazňuje, že „s ohledem na množství změn [vyplývajících z antidumpingového kodexu 1994] a aby bylo zajištěno řádné a transparentní uplatňování nových pravidel, by měla být ustanovení nových dohod co nejvíce provedena do práva Společenství“ (pátý bod odůvodnění). (*neoficiální překlad*) Tato ustanovení byla zachována v preambuli nařízení č. 384/96, nařízení relevantního ve výše uvedeném rozsudku ze dne 9. ledna 2003, *Petrotub a Republica v. Rada*.

124 Žalobkyně právem tvrdí, že uplatnění judikatury vzešlé z rozsudku *Nakajima* není a *priori* omezeno na oblast antidumpingu. Může být uplatněna v jiných oblastech upravených ustanoveními dohod WTO, pokud tyto dohody a ustanovení Společenství, jejichž legalita je dotčena, mají povahu nebo obsah srovnatelný s těmi, které byly právě připomenuty, pokud jde o antidumpingové kodexy GATT a základní antidumpingová nařízení, která zajišťují jejich provedení do práva Společenství.

125 Je tedy třeba přihlédnout k tomu, že podmínka uplatnitelnosti judikatury *Nakajima*, podle které akt Společenství, jehož legalita je zpochybňována, musí být přijat s cílem „splnit zvláštní závazek převzatý v rámci dohod WTO“, zejména vyžaduje, aby tento akt konkrétně zajistil provedení ustanovení vzešlých z dohod WTO do práva Společenství.

126 Pokud jde o otázku, zda, jak to tvrdí žalobkyně, rozsudek *Itálie v. Rada (Rýže)* vyvrací tento výklad judikatury *Nakajima*, je namíste mít za to, že tomu tak není. Věc, ve které byl vydán uvedený rozsudek, totiž zpochybnila nařízení Společenství přijaté k provedení dvoustranných dohod uzavřených s třetími zeměmi v důsledku jednání vedených na základě čl. XXIV odst. 6 GATT. Na základě těchto dohod se Společenství zavázalo otevřít celní kvóty pro rýži ve prospěch těchto třetích zemí. Předmětem nařízení dotčeného v této věci [nařízení Rady (ES) č. 1522/96 o otevření a správě některých celních kvót pro dovoz rýže a zlomkové rýže (Úř. věst. L 190,

s. 1)] tedy bylo provedení pravidel vzešlých z dvoustranných dohod uzavřených v důsledku jednání v rámci GATT. Týkalo se tedy splnění „zvláštního závazku převzatého v rámci GATT“ [rozsudek Itálie v. Rada (Rýže), bod 20].

- 127 Ve světle těchto skutečností je namístě posoudit, zda je judikatura Nakajima uplatnitelná v projednávaném případě.

### *K uplatnění judikatury Nakajima v projednávaném případě*

#### Argumenty účastníků řízení

- 128 Žalobkyně uvádí, že podmínky uplatnitelnosti judikatury jsou v projednávaném případě splněny a v tomto ohledu trvá na rozdílech mezi projednávanou věcí a věcí, ve které byl vydán výše uvedený rozsudek Bocchi Food Trade International v. Komise.

- 129 Zprvė žalobkyně uplatňuje, že podmínka uplatnitelnosti judikatury Nakajima týkající se „úmyslu dosáhnout souladu“ s pravidly WTO je splněna. Tvrdí, že pokud Společenství rozhodlo v roce 1998 změnit režim 1993, bylo jeho záměrem dosáhnout souladu s rozhodnutími vydanými orgány WTO.

130 Jako důkazu o záměru Společenství se žalobkyně dovolává následujících skutečností.

131 Zprvė žalobkyně uplatňuje, že Společenství prohlásilo dne 16. října 1997 během zasedání DSB WTO, že „v plném rozsahu splní své mezinárodní závazky, pokud jde o tuto otázku“.

132 Zadruhé se žalobkyně dovolává preambule nařízení Rady č. 1637/98, která stanoví:

„Vzhledem k tomu, že režim obchodu s třetími zeměmi zavedený hlavou IV nařízení (EHS) č. 404/93 je třeba v různých ohledech změnit;

Vzhledem k tomu, že je třeba plnit mezinárodní závazky učiněné Společenstvím v rámci [WTO] a závazky vůči ostatním signatářům čtvrté úmluvy AKT-ES a současně zajistit dosahování cílů společné organizace trhu s banány.“

133 Zatřetí čl. 20 písm. e) nařízení č. 404/93, ve znění nařízení č. 1637/98, uložil Komisi přijmout „opatření nezbytná pro plnění závazků vyplývajících z dohod, které Společenství uzavřelo v souladu s článkem 228 Smlouvy“.

- 134 Začtvrté žalobkyně poznamenává, že dohody WTO jsou dohodami uzavřenými Společenstvím na základě článku 300 ES.
- 135 Zapáté žalobkyně připomíná, že ve své důvodové zprávě přiložené k návrhu, který vyústil v přijetí nařízení č. 1637/98, Komise prohlásila:

„(1) [DSB] [WTO] v rozhodnutí rozhodl, že některá z ustanovení týkající se dovozů v rámci společné organizace trhu s banány porušují pravidla GATT a GATS. Porušení se týkají dovozních licencí, aktuálního rozdělení celních kvót a jiných aspektů rámcové dohody týkající se banánů, včetně vydávání dovozních licencí signatářským zemím a některých množství stanovených pro tradiční dovozy pocházející ze států AKT.

(2) Jiné aspekty společné organizace trhu s banány nejsou zpochybněny. Zahrnují objem celních kvót a sazby celních kvót a mimo kvót související s našimi závazky vůči GATT, preferenci tradičních dovozů, preferenční celní zacházení s netradičními dovozy pocházejícími ze zemí AKT a mechanismus podpory producentů Společenství.

(3) Je tedy namístě požádat Radu, aby pozměnila nařízení (EHS) č. 404/93 za účelem jeho uvedení do souladu s našimi mezinárodními závazky v rámci WTO a čtvrté Lomské úmluvy při současném zachování podpory zemědělců Společenství a adekvátní nabídky na trhu respektující zájmy spotřebitelů.“ *(neoficiální překlad)*

- 136 Zašesté se žalobkyně dovolává usnesení Soudu ze dne 15. září 1999, Van Parys a další v. Komise (T-11/99, Recueil, s. II-2653, bod 6), ve kterém bylo rozhodnuto následující:

„Poté, co [DSB] WTO prohlásil některé aspekty uvedeného režimu dovozu banánů do Společenství za neslučitelné s pravidly WTO, byla přijata nařízení [č. 1637/98] a nařízení [č. 2362/98] zejména za účelem odstranění těchto neslučitelností.“

- 137 Zasedmé dne 10. listopadu 1998 J. Santer, předseda Komise, napsal prezidentu Clintonovi v souvislosti s nařízením č. 1637/98 a č. 2362/98:

„V důsledku rozhodnutí Odvolacího orgánu WTO podnikla Evropská unie kroky pro uvedení svého režimu dovozu do souladu s pravidly WTO do 1. ledna 1999.“

- 138 Zaosmé žalobkyně připomíná, že dne 27. ledna 1999 L. Brittan, tehdy člen Komise pověřený hospodářskou soutěží, prohlásil při odpovědi na písemnou otázku P-4069/1998 Yvonne Sandberg-Fries, poslankyně Parlamentu (Úř. věst. C 182, s. 188), následující:

„Společenství provedlo ve věci banánů doporučení [DSB] [WTO] ze dne 25. září 1997, když přijalo opatření nezbytná pro uvedení režimu Společenství uplatnitelného na banány do souladu s pravidly WTO. Dne 20. července 1998 přijala Rada nařízení [č. 1637/98]. Dne 28. října 1998 přijala Komise nařízení [č. 2362/98]. Tato opatření byla přijata v rozumné stanovené lhůtě, která uplynula dne 1. ledna 1999.“  
*(neoficiální překlad)*

- 139 Zadeváté žalobkyně připomíná prohlášení Komise v její důvodové zprávě ze dne 10. listopadu 1999 přiložené k návrhu změny nařízení č. 404/93 [KOM(1999) 582 ze dne 10. listopadu 1999], podle kterých:

„V důsledku rozhodnutí přijatého [DSB] [WTO] v roce 1997 přijala Rada dne 20. července 1998 nařízení [č. 1637/98] za účelem uvedení skutečností režimu dovozu, o kterých bylo rozhodnuto, že jsou neslučitelné s pravidly WTO, do souladu s našimi závazky vůči WTO při současném plnění ostatních cílů Společenství.“  
(neoficiální překlad)

- 140 Zadesáté žalobkyně uplatňuje, že ve vyjádření ze dne 10. listopadu 1999 podaném Společenstvím ve věci „Spojené státy americké – Opatření při dovozu některých produktů pocházejících z Evropských společenství“, na jehož základě vznikla zpráva zvláštní skupiny WT/DS165/R ze dne 17. července 2000, Společenství prohlásilo:

„3. Rada Evropské unie přijala nařízení [č. 1637/98]. Nařízení č. 1637/98 vstoupilo v platnost dne 31. července 1998 a bylo použitelné od 1. ledna 1999. Evropská komise, využívajíc přenesených pravomocí, které jí byly uděleny Radou, přijala nařízení [č. 2362/98]. Vstoupilo v platnost dne 1. listopadu 1998 a bylo v plném rozsahu použitelné od 1. ledna 1999.“

4. Změny zavedené těmito nařízeními vytvořily úplně nový systém pravidel přístupující specificky ke skutečnostem předcházejícího režimu ve věci banánů, o kterých bylo rozhodnuto, že jsou neslučitelné s pravidly WTO v rámci GATT a GATS.“ (neoficiální překlad)

- 141 Zajedenácté žalobkyně připomíná, že ve veřejném dokumentu ze dne 5. května 2000 týkajícím se sporu ve věci banánů Komise prohlásila:

„Pascal Lamy uvedl, že EU má ve věci jedinou politiku, kterou je dosažení souladu s rozhodnutím WTO.“

- 142 Zadruhé, pokud jde o podmínku uplatnitelnosti judikatury Nakajima týkající se existence „zvláštního závazku“ převzatého v rámci dohod WTO, žalobkyně usuzuje, že je tato podmínka rovněž splněna. Po různých řízeních o řešení sporů v rámci WTO jsou závazky Společenství s ohledem na právo WTO, pokud se týká přidělování dovozních licencí a rozdělování latinskoamerických kvót jasné a dobře známé. Společenství a konkrétněji Komise nemůže tvrdit, že zůstaly pochybnosti, pokud jde o neslučitelnost ustanovení společné organizace trhu s banány s pravidly WTO.

- 143 V tomto ohledu žalobkyně upřesňuje, že za okolností v projednávaném případě, kdy bylo úmyslem Společenství dosáhnout souladu s rozhodnutím o řešení sporu přijatým orgány WTO, umožňuje toto rozhodnutí určit „zvláštní závazek“, na němž závisí druhá podmínka stanovená judikaturou Nakajima. Žalobkyně upřesňuje, že rozhodnutí vydané v souladu s řízeními o řešení sporů WTO není samo o sobě dostačující pro uplatnění judikatury Nakajima. Oproti tomu, pokud je tato judikatura uplatnitelná, představuje rozhodnutí o řešení sporu přijaté WTO důležitého výkladového průvodce pro soud Společenství, který je nucen uplatnit právo WTO. Je nicméně přehnané mít na základě bodu 20 výše uvedeného rozsudku Atlanta v. Evropské společenství za to, že rozhodnutí této povahy může být soudem Společenství vzato v úvahu pouze tehdy, když vychází z ustanovení dohod WTO majících přímý účinek. Toto posouzení totiž úzce souvisí se skutečností, že se žalobkyně ve výše uvedeném rozsudku Atlanta v. Evropské společenství dovolávala přímého účinku dohod WTO.



144 Žalobkyně mimoto usuzuje, že ustanovení dohod WTO porušená nařízením č. 2362/98 jsou jasně určena. Jedná se o čl. XIII odst. 2 GATT 1994 a články II a XVII GATS. V tomto ohledu zdůrazňuje, že Komise jasně určila tato ustanovení v důvodové zprávě, kterou připojila k návrhu nařízení č. 1637/98, jak bylo výše vysvětleno. Stejně tak žalobkyně připomíná, že Rada výslovně uvedla v dokumentu 7163/98 ze dne 2. dubna 1998 nazvaném „Progress Report“ [„Zpráva o vývoji“] „základní požadavek pro zabránění jakékoli faktické diskriminace a jakékoli právní diskriminace“. Podle žalobkyně výraz „faktická diskriminace“ přímo odkazuje na rozhodnutí Odvolacího orgánu a zvláštní skupiny z roku 1997.

145 Žalobkyně rovněž konstatuje, že čl. 18 odst. 4 nařízení č. 404/93, ve znění nařízení č. 1637/98, je přímo inspirován čl. XIII odst. 2 GATT 1994 takovým způsobem, že odpovídá i „požadavku inkorporace“, který Komise zahrnuje do podmínek uplatnění judikatury Nakajima.

146 Zatřetí žalobkyně usuzuje, že výše uvedený rozsudek Bocchi Food Trade International v. Komise nezpochybně uplatnění judikatury Nakajima v projednávaném případě. Připomíná, že v uvedeném rozsudku Soud rozhodl v bodech 63 a 64:

„V tomto ohledu stačí připomenout, že pouze za předpokladu, kdy Společenství zamýšlelo splnit zvláštní závazek převzatý v rámci WTO, nebo v případě, kdy akt Společenství výslovně odkazuje na přesná ustanovení dohod zahrnutých do příloh dohody WTO, přísluší Soudnímu dvoru nebo Soudu přezkoumat legalitu dotčeného aktu Společenství s ohledem na pravidla WTO (viz výše uvedený rozsudek Portugalsko v. Rada, bod 49).

Avšak zprávy zvláštní skupiny WTO ze dne 22. května 1997 ani zpráva Stálého odvolacího orgánu WTO ze dne 9. září 1997 přijatá dne 25. září 1997 [DSB] neobsahovala zvláštní závazky, které Komise ‚zamýšlela splnit‘ v nařízení č. 2362/98 ve smyslu judikatury (viz, pokud se jedná o GATT 1947, rozsudek Nakajima, bod 31). Stejně tak toto nařízení výslovně neodkazuje na přesné závazky vyplývající ze zpráv orgánů WTO ani na přesná ustanovení dohod zahrnutých do příloh dohody WTO.“

147 Žalobkyně poznamenává, že v bodě 63 uvedeného rozsudku Soud připomněl pravidlo všešlé z rozsudku Nakajima a výše uvedeného rozsudku Fediol v. Komise, když odkázal na úmysl Společenství. Soud se v bodě 64 omezil na dovolání se neexistence úmyslu Komise vzhledem k tomu, že mu nebyla zjevně předložena jiná otázka. Žalobkyně připouští, že ve výše uvedeném rozsudku Bocchi Food Trade International v. Komise Soud pravděpodobně došel ke správnému závěru ohledně úmyslu Komise. Nicméně zdůrazňuje, že v projednávaném případě je dotčen nikoli úmysl Komise, ale úmysl Společenství: Společenství mělo na rozdíl od Komise nepochybně úmysl přizpůsobit se závazkům vzniklým z práva WTO, když přijalo nařízení č. 1637/98.

148 Žalobkyně zdůrazňuje, že v bodě 104 své žalobní odpovědi v rámci projednávané žaloby Komise výslovně uznala, že „úmyslem Společenství bylo zavést režim banánů, který by byl v souladu se všemi závazky převzatými v rámci WTO“.

149 Mimoto žalobkyně tvrdí, že se žalobkyně ve věci, ve které byl vydán výše uvedený rozsudek Bocchi Food Trade International v. Komise, nedovolávala uplatnění judikatury Nakajima, ale zásady *nemini licet venire contra factum proprium*, a to pouze ve fázi ústní části řízení. Neposkytla tak žádný důkazní materiál o úmyslu Společenství. Soud tak nemohl konečným způsobem zaujmout stanovisko k této

otázce, zatímco v rámci projednávané žaloby žalobkyně tvrdí, že v rámci jednání poskytla důkazy umožňující o této otázce rozhodnout.

150 Komise tyto argumenty popírá. Společenství mělo, když přijalo režim 1999, v úmyslu dosáhnout souladu se závazky převzatými v rámci GATT a WTO, a nikoli je „splnit“.

151 Komise uplatňuje, že nařízení č. 2362/98 neobsahuje žádný výslovný odkaz na zvláštní závazky na základě GATT nebo WTO, jak to Soud mohl konstatovat v bodě 64 výše uvedeného rozsudku Bocchi Food Trade International v. Komise.

152 Komise tvrdí, že judikatura Nakajima není uplatnitelná, jestliže jsou dotčena opatření Společenství přijatá za účelem dosažení souladu s rozhodnutím DSB. Po přijetí rozhodnutí nebo doporučení DSB nebo zvláštní skupiny totiž DSU ponechává neúspěšnému účastníkovi řízení řadu možností (vyrovnání; suspenzi koncesí; dohodu), včetně případu, kdy se jedná o rozhodnutí zvláštní skupiny o „provedení“. DSU dává přednost vyjednaným řešením. Avšak uplatnění judikatury Nakajima v takové situaci znamená popířt jakýkoli manévrovací prostor pro neúspěšného účastníka řízení. Protistrana nebude příliš motivována k vyjednávání za účelem vzájemně uspokojivého řešení, jelikož bude mít zajištěno, že její hospodářské subjekty mohou získat vyrovnání nebo zrušení dotčených opatření, když věc předloží soudu Společenství. Přímá použitelnost dohod WTO pro zpochybnění platnosti opatření Společenství zbavuje možnosti stanovené DSU účinku (výše uvedený rozsudek Portugalsko v. Rada, body 38 až 40).

- 153 Mimoto, jestliže Společenství navrhne vyrovnání nebo jestliže byly koncese suspendovány, je tak obnovena obecná rovnováha koncesí dohodnutých v rámci WTO. Za takových podmínek by poskytnutí náhrady škody mělo za následek donutit Společenství k dvojí „platbě“ za tutéž neslučitelnost s pravidly WTO.
- 154 Mimoto výklad předložený žalobkyní nepřihlíží k neexistenci vzájemnosti mezi Společenstvím a ostatními smluvními stranami WTO, aspektu, který je zdůrazněn Soudním dvorem ve výše uvedeném rozsudku Portugalsko v. Rada. Zvláště zdůrazňuje, že Spojené státy americké nedosáhly souladu s některými rozhodnutími zvláštních skupin a DSB [DS/136 Spojené státy americké – Antidumpingový zákon z roku 1916, DS/160 Spojené státy americké – Článek 110 odst. 5 Autorského zákona a DS/108 Spojené státy americké – Zahraniční prodejní společnost], aniž by mohly hospodářské subjekty Společenství podat u amerických soudů žalobu na náhradu škody.
- 155 Komise tvrdí, že výše uvedený rozsudek Bocchi Food Trade International v. Komise jasně uvádí s ohledem na nařízení č. 2362/98, že zprávy zvláštní skupiny a rozhodnutí DSB neobsahovaly zvláštní závazky. Tento přístup je potvrzen ve výše uvedeném usnesení OGT Fruchthandelsgesellschaft.

## Závěry Soudu

- 156 Za účelem určení, zda byl akt Společenství, jehož legalita je zpochybňována, přijat s cílem „splnit zvláštní závazek převzatý v rámci dohod WTO“ ve smyslu judikatury Nakajima, je třeba přezkoumat jednak zvláštní charakteristiky tohoto aktu jednu po druhé a jednak charakteristiky dovolávaných relevantních ustanovení dohod WTO.

- 157 V projednávaném případě ustanovení Společenství, jejichž legalitu žalobkyně zpochybňuje, ani ustanovení dohod WTO, jejichž porušení se žalobkyně dovolává, neumožňují dojít k závěru o existenci úmyslu splnit zvláštní závazek převzatý v rámci WTO ve smyslu judikatury Nakajima.
- 158 Pokud jde o dohody WTO, žalobkyně se dovolává porušení článku XIII GATT 1994 a článků II a XVII GATS Společenstvím, porušení konstatovaného rozhodnutím DSB ze dne 25. září 1997, pokud jde o režim 1993 a dále zprávou zvláštní skupiny ze dne 6. dubna 1999 a rozhodnutím rozhodců ze dne 9. dubna 1999, pokud jde o některá ustanovení režimu 1999 obsažená v nařízení č. 2362/98.
- 159 Tato ustanovení GATT 1994 a GATS nicméně nemají charakteristiky, které by umožnily dojít k závěru o uplatnění judikatury Nakajima. Článek XIII GATT 1994 („Nediskriminační provádění množstevních omezení“), články II („Zacházení podle nejvyšších výhod“) a XVII („Národní zacházení“) GATS uvádějí zásady a závazky, které jak svým zněním, tak svou povahou a svým dosahem mají obecný charakter. Tato ustanovení se tak zřetelně liší od ustanovení antidumpingových kodexů 1979 a 1994. V tomto ohledu stačí například připomenout, že preambule nařízení č. 3283/94 a č. 384/96 zdůraznily, že antidumpingový kodex 1994 „obsahuje nová a podrobná pravidla, zejména pro výpočet dumpingu, postupy pro zahájení a provádění šetření, včetně zjišťování a zpracování informací, zavádění prozatímních opatření, zavádění a vybírání antidumpingových cel, doby trvání a přezkumu antidumpingových opatření, jakož i zveřejňování informací v souvislosti s antidumpingovými šetřeními“.
- 160 Mimoto GATT 1994 ani GATS neukládají svým signatářům závazek přizpůsobit jejich vnitrostátní právo, tak aby byl rovnocenný závazku upravenému v čl. 16 odst. 6 písm. a) antidumpingového kodexu 1979 a v čl. 18 odst. 4 antidumpingového kodexu 1994.

161 I když by argumentace žalobkyně mohla být vykládána jako směřující k dovolání se porušení Společenstvím svého závazku provést doporučení nebo rozhodnutí DSB, nemohla by být přijata. Pokud totiž Komise usuzuje, že DSU ukládá – s ohledem na mezinárodní právo – účastníku řízení, který byl ve sporu neúspěšný, dosáhnout souladu opatření prohlášeného za neslučitelné rozhodnutím DSB s dohodami WTO, má tento závazek zajistit soulad vnitřních opatření ve vztahu k mezinárodním závazkům vzešlým z dohod WTO nepochybně obecný charakter, který je v protikladu s pravidly antidumpingových kodexů. V důsledku toho nemůže být přijata za účelem uplatnění judikatury Nakajima.

162 Mimoto, aniž by bylo nezbytné zjišťovat případné škodlivé následky, které může mít pro jednotlivce nesplnění rozhodnutí DSB konstatujícího neslučitelnost aktu Společenství s pravidly WTO Společenstvím, otázku, která nebyla výslovně žalobkyní samostatným způsobem vznesena na rozdíl od otázky uplatnitelnosti judikatury Nakajima, stačí zdůraznit, že DSU nezavádí mechanismus soudního řešení mezinárodních sporů prostřednictvím rozhodnutí majících závazné účinky srovnatelné s účinky soudního rozhodnutí ve vnitřních právních řádech členských států. Soudní dvůr totiž rozhodl, že dohody WTO vykládané ve světle svého předmětu a svého cíle nevymezují právní prostředky vhodné pro zajištění svého provádění v dobré víře ve vnitřním právním řádu smluvních stran následující Soudní dvůr konstatoval, že i přes posílení mechanismu řešení sporů vyplývajícího z dohod WTO tento mechanismus vyhrazuje důležité místo vyjednávání mezi stranami (výše uvedený rozsudek Portugalsko v. Rada, body 36). Soudní dvůr v bodech 37 až 40 dodal:

„I když je prvním cílem [DSU] podle čl. 3 odst. 7 ujednání o pravidlech a řízení při řešení sporů (příloha 2 dohody WTO) v zásadě zajištění odstranění dotčených opatření, jestliže jsou shledána neslučitelnými s pravidly WTO, toto ujednání nicméně stanoví, jestliže je okamžité odstranění těchto opatření neuskutečnitelné, možnost poskytnutí dočasného vyrovnání na dobu, dokud nebude neslučitelné opatření odstraněno.

Je skutečností, že podle čl. 22 odst. 1 tohoto ujednání představuje vyrovnání dočasné opatření, které je možno použít v případě, že doporučení a rozhodnutí [DSB] uvedená v čl. 2 odst. 1 téhož ujednání nejsou prováděna v rozumné lhůtě a že toto ustanovení není žádoucí pro řádné provádění doporučení, směřujícího k uvedení opatření do souladu s uvedenými dohodami WTO.

Nicméně totéž ustanovení ve svém odstavci 2 uvádí, že jestliže dotčený člen nesplní svou povinnost provést tato doporučení a rozhodnutí v rozumné lhůtě, tento člen zahájí, je-li o to požádán a nejpozději při uplynutí rozumné lhůty, jednání s kteroukoli stranou, která je dotčena řízením o řešení sporů s cílem dosáhnout vzájemně přijatelného vyrovnání.

Za těchto podmínek by uložení závazku soudním orgánům nepřipustit uplatnění vnitřních právních pravidel neslučitelných s dohodami WTO mělo za následek zbavit zákonodárné nebo výkonné orgány smluvních stran možnosti nabídnuté článkem 22 tohoto ujednání dosáhnout na dočasnou dobu vyjednaná řešení.“

<sup>163</sup> Tento závěr nemůže být omezen na případy, ve kterých rozumná doba pro provedení doporučení nebo rozhodnutí DSB stanovená v čl. 21 odst. 3 DSU, neuplynula.

<sup>164</sup> Je totiž třeba konstatovat, že i po uplynutí této lhůty a po zavedení vyrovnávacích opatření nebo suspenze koncesí na základě článku 22 DSU tato dohoda nadále vyhrazuje důležité místo vyjednávání mezi stranami. V tomto ohledu je třeba zdůraznit, že čl. 21 odst. 6 DSU výslovně stanoví, že „pokud DSB nerozhodne jinak, bude záležitost provedení doporučení nebo rozhodnutí zařazena na program zasedání DSB po 6 měsících následujících po datu stanovení rozumné lhůty podle

odstavce 3 a zůstane na programu DSB, dokud tato záležitost nebude vyřešena“. Stejně tak, jestliže DSB povolí suspenzi koncesí nebo jiných závazků, stanoví čl. 22 odst. 8 DSU v souladu s čl. 21 odst. 6 DSU, že „DSB bude dohlížet na provádění přijatých doporučení nebo rozhodnutí.“ Toto ustanovení rovněž stanoví, že „suspenze koncesí nebo jiných závazků bude dočasná a nebude uplatňována déle než bude opatření, které bylo shledáno neslučitelným s uvedenou dohodou, odstraněno nebo než člen, který musí provést doporučení nebo rozhodnutí, nalezl řešení, pokud jde o zrušení nebo zmenšení výhod, nebo než bude dosaženo vzájemně uspokojivého řešení.“

165 V projednávaném případě je namísto konstatovat, že spor, v rámci kterého bylo vydáno rozhodnutí DSB ze dne 25. září 1997 a zpráva zvláštní skupiny ze dne 6. dubna 1999 a následně povolení suspenze koncesí vůči Společenství, byl ke dni podání této žaloby ještě projednáván a zapsán na program zasedání DSB (viz bod 39 výše).

166 Soud Společenství tedy nemůže, aniž by zbavil účinku čl. 21 odst. 6 DSU, přezkoumávat legalitu dotčených aktů Společenství, zvláště v rámci žaloby na náhradu škody podané na základě článku 235 ES, dokud není vyřešena otázka provedení doporučení nebo rozhodnutí DSB, včetně, jak to stanoví čl. 22 odst. 8 DSU, „těch případů, kdy bylo přikročeno k vyrovnání nebo byly suspendovány koncese nebo závazky, ale doporučení uvést opatření do souladu s uvedenými dohodami nebyla provedena“ (viz obdobně rozsudky Soudního dvora ze dne 30. září 2003, *Biret International v. Rada*, C-93/02 P, Recueil, s. 10497, bod 62, a *Biret a Cie v. Rada*, C-94/02 P, Recueil, s. I-10565, bod 65).



- 167 Pokud jde o charakteristiky nařízení č. 2362/98, důkazní materiály předložené žalobkyní v rámci jednání a písemnosti a prohlášení Komise naznačují, že Společenství mělo při přijímání režimu 1999, tedy nařízení č. 2362/98, v úmyslu dosáhnout souladu se svými závazky převzatými na základě dohod WTO v důsledku rozhodnutí DSB ze dne 25. září 1997 (rozsudek Soudu ze dne 28. září 1999, *Fruchthandelsgesellschaft Chemnitz v. Komise*, T-254/97, Recueil, s. II-2743, bod 26). Tyto skutečnosti nicméně neprokazují, že bylo úmyslem Společenství splnit závazky převzaté v rámci dohod WTO ve smyslu judikatury *Nakajima*.
- 168 Okolnosti přijetí nařízení č. 2362/98 totiž nemohou být srovnávány s okolnostmi přijetí základních antidumpingových nařízení, na které byla uplatněna judikatura *Nakajima*. Nařízení č. 2362/98 nezajišťuje provedení pravidel vzešlých z dohody WTO do práva Společenství za účelem zachování rovnováhy mezi právy a povinnostmi smluvních stran této dohody. Tak Soud rozhodl, že „zprávy zvláštní skupiny WTO ze dne 22. května 1997 ani zpráva Stálého odvolacího orgánu WTO ze dne 9. září 1997 přijatá dne 25. září 1997 [DSB] neobsahují zvláštní závazky, které Komise „zamýšlela splnit“ v nařízení č. 2362/98 ve smyslu judikatury [*Nakajima*]“(- výše uvedený rozsudek *Bocchi Food Trade International v. Komise*, bod 64).
- 169 Navíc ustanovení nařízení č. 2362/98 zpochybněná žalobkyní týkající se přidělování dovozních licencí a rozdělování vnitrostátní celních kvót neodrážejí všechna nová a podrobná pravidla vzešlá z dohod WTO, ale zavádějí opatření ke správě celních kvót přijatých v rámci společné organizace trhu s banány. Soudní dvůr totiž rozhodl, že „společná organizace trhu s banány tak, jak byla zavedena nařízením č. 404/93 a následně změněna, nesměruje k zajištění provedení zvláštního závazku převzatého v rámci GATT do právního řádu Společenství“ (výše uvedené usnesení *OGT Fruchthandelsgesellschaft*, bod 28).

- 170 S ohledem na předcházející je namístě dojít k závěru, že Společenství tím, že přijalo režim 1999, a zvláště nařízení č. 2362/98, nezamýšlelo splnit zvláštní závazek převzatý v rámci dohod WTO ve smyslu judikatury Nakajima. V důsledku toho žalobkyně nemůže uplatňovat porušení závazků plynoucích z dohod WTO Společenstvím.
- 171 Z toho vyplývá, že svým prvním žalobním důvodem žalobkyně neprokázala existenci protiprávního jednání, které by mohlo založit odpovědnost Společenství.

*3. K druhému žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení mandátu uděleného Komisi Radou k provedení nařízení č. 1637/98*

#### *Argumenty účastníků řízení*

- 172 Podle žalobkyně Komise překročila omezení mandátu, který jí Rada udělila za účelem provedení nařízení č. 1637/98. Při přijímání tohoto nařízení bylo nepochybně úmyslem Rady splnění závazků vzešlých z dohod WTO. V tomto ohledu žalobkyně připomíná, že článek 20 nařízení č. 404/93, ve znění nařízení č. 1637/98 stanoví:

„Komise stanoví prováděcí pravidla k této hlavě postupem podle článku 27. Zahrnují zejména: [...] e) opatření nezbytná pro plnění závazků vyplývajících z dohod, které Společenství uzavřelo v souladu s článkem 228 [Smlouvy ES (nyní článek 300 ES)].“

173 Pokud jde o přidělování dovozních licencí, Komise při výkonu své prováděcí pravomoci na základě článku 19 nařízení č. 404/93 ve znění nařízení č. 1637/98, nevezala v úvahu vůli Rady zajistit slučitelnost společné organizace trhu s banány s dohodami WTO. Komise se spokojila s umělou úpravou režimu 1993, přičemž zachovala ve svých hlavních směrech systém přidělování dovozních licencí. Tyto drobné změny však byly prohlášeny zprávou zvláštní skupiny ze dne 6. dubna 1999 za neslučitelné s právem WTO.

174 Pokud jde o rozdělování kvót podle zemí, žalobkyně tvrdí, že Komise rovněž nevezala v úvahu vůli Rady, a tudíž překročila omezení svého mandátu. Žalobkyně zdůrazňuje, že Rada v čl. 18 odst. 4 nařízení č. 404/93 ve znění nařízení č. 1637/98 výslovně odkázala na výše uvedená ustanovení čl. XIII odst. 2 písm. d) GATT 1994, který upravuje dva předpoklady, ze kterých může člen WTO rozdělit celní kvótu na vnitrostátní kvóty, tedy způsobem dohody s dotčenými státy nebo jednostranně na základě „reprezentativního období“. Trvá na skutečnosti, že se zde jedná pouze o možnost. Společenství není povinno zavést vnitrostátní kvóty v rozporu s tím, co tvrdila Komise v druhém bodu odůvodnění nařízení č. 2362/98, podle kterého, vzhledem k tomu, že nebyla dosažena dohoda se čtyřmi hlavními dodavatelskými státy banánů, „je tak Komise přinucena rozdělit celní kvóty“ (*neoficiální překlad*). Pokud jde o reprezentativní charakter referenčního období, žalobkyně hlavně uplatňuje, že Komise musela vědět, že roky 1994 až 1996 nevyhovovaly vzhledem k tomu, že bylo rozhodnutím DSB ze dne 25. září 1997 rozhodnuto, že nejsou reprezentativní.

175 Mimoto žalobkyně usuzuje, že Komise opomněla informovat Radu o svých úmyslech, na což si při přípravných pracích nařízení č. 2362/98 stěžovaly některé národní delegace. Tvrdí, že účast Řídícího výboru pro banány na procesu přijímání nařízení č. 2362/98 nemůže být rovnocenná souhlasu Rady.

- 176 Mimoto žalobkyně usuzuje, že mandát Rady, jehož porušení namítá, představuje právní pravidlo určené k ochraně jednotlivců, jehož porušení může založit odpovědnost Společenství. Uznává, že pravidlo, podle kterého je Komise povinna dodržovat omezení svého mandátu při výkonu pravomocí, které na ni byly přeneseny, směřuje k ochraně institucionální rovnováhy mezi Komisí a Radou (rozsudek Soudního dvora ze dne 13. března 1992, Vreugdenhil v. Komise, C-282/90, Recueil, s. I-1937). Nicméně upřesňuje, že se nedovolává tohoto pravidla *in abstracto*, ale ve světle znění mandátu Rady uvedeného v nařízení č. 1637/98. Z tohoto znění přitom vyplývá, že cílem Rady bylo zřídit režim slučitelný s pravidly WTO. Tento mandát tedy přímo směřuje ke zlepšení postavení žalobkyně, tedy k ochraně práv jednotlivců.
- 177 Komise namítá, že nepřekročila meze své prováděcí pravomoci, když přijala nařízení č. 2362/98. Jednala v souladu s článkem 27 nařízení č. 404/93 poté, co v červnu 1998 řádně informovala Radu ministrů zemědělství.
- 178 Konstatuje, že čl. 18 odst. 4 nařízení č. 404/93 stanoví, že celní kvóta je rozdělena mezi dodavatelské země. Tento článek výslovně stanoví, že „je Komise oprávněna rozdělit celní kvóty“ jednostranně, jestliže není možná žádná dohoda se třetími zeměmi. Komise se v tomto ohledu dovolává sedmého bodu odůvodnění nařízení č. 1637/98 upřesňujícího, že je třeba za tímto účelem „pro určení producentů země, které mají zásadní zájem [...] při rozdělování celních kvót vycházet z jednotného kritéria“. Skutečnost, že Rada povolila Komisi vyjednávat s dodavatelskými zeměmi a přijala za tímto účelem směrnice, odporuje tvrzení žalobkyně.
- 179 Uplatňuje, že tento žalobní důvod není v každém případě relevantní, neboť žalobkyně připustila v bodě 156 repliky, že Komise mohla zavést rozdělující klíč podle zemí.

- 180 Konečně Komise tvrdí, že mandát Rady a rozdělení pravomocí mezi Radou a Komisí nepředstavuje pravidlo na „ochranu jednotlivců“, jak o tom Soudní dvůr rozhodl ve svém výše uvedeném rozsudku *Vreugdenhil v. Komise* (body 20 a 21). Jakékoli založení odpovědnosti Společenství na základě projednávaného žalobního důvodu je tedy vyloučeno.

### *Závěry Soudu*

- 181 Pokud jde o otázku, zda Komise přijetím nařízení č. 2362/98 překročila omezení pravomocí, které na ni byly přeneseny Radou, je namísto připomenout, že cílem systému rozdělení pravomocí mezi různé orgány Společenství je zajistit dodržování institucionální rovnováhy upravené Smlouvou, a nikoli přiznat práva jednotlivcům. V důsledku toho nemůže nedodržení institucionální rovnováhy samo o sobě stačit k založení odpovědnosti Společenství vůči dotčeným hospodářským subjektům (výše uvedený rozsudek *Vreugdenhil v. Komise*, body 20 a 21).
- 182 V každém případě je namísto v souladu s tím, jak bylo výše rozhodnuto o prvním žalobním důvodu, odmítnout výtky, kterými žalobkyně usiluje o přímé uplatnění neslučitelností s dohodami WTO konstatovaných ohledně některých ustanovení nařízení č. 2362/98. Vzhledem k tomu, že judikatura *Nakajima* totiž není v projednávaném případě uplatnitelná, žalobkyně nemůže uplatňovat neslučitelnost pravidel při přidělování dovozních licencí a rozdělování vnitrostátních kvót s dohodami WTO.
- 183 Mimoto, pokud jde o otázku, zda Komise porušila ustanovení mandátu, který jí udělila Rada jednak na základě čl. 18 odst. 4 nařízení č. 404/93, ve znění nařízení č. 1637/98 pro rozdělování vnitrostátních celních kvót, a jednak na základě čl. 19 odst. 1 a článku 20 tohoto nařízení pro přijetí správy celních kvót a zvláště přidělování dovozních licencí, je třeba připomenout, že podle čtvrté odrážky

čl. 211 ES Komise k zajištění řádného fungování a rozvoje společného trhu vykonává pravomoci k provádění předpisů vydaných Radou, které na ni Rada přenesla. Podle ustálené judikatury ze systematiky Smlouvy, do které musí být tento článek zařazen a z požadavků praxe vyplývá, že pojem provádění musí být vykládán široce. Vzhledem k tomu, že Komise musí být schopna sama neustále a pozorně sledovat vývoj na zemědělských trzích a urychleně jednat podle situace, může být Rada přinucena na ni v této oblasti přenést rozsáhlé pravomoci. V důsledku toho musejí být omezení těchto pravomocí posuzována zejména v závislosti na základních obecných cílech organizace trhu (rozsudky Soudního dvora ze dne 17. října 1995, *Nizozemsko v. Komise*, C-478/93, Recueil, s. I-3081, bod 30, a ze dne 30. září 2003, *Německo v. Komise*, C-239/01, Recueil, s. I-10333, bod 54).

184 Soudní dvůr tak rozhodl, že v zemědělské oblasti je Komise oprávněna přijímat všechna nezbytná nebo užitečná prováděcí opatření k provedení základní právní úpravy, pokud nejsou v rozporu s touto právní úpravou nebo s prováděcí právní úpravou Rady (výše uvedený rozsudek *Nizozemsko v. Komise*, bod 31, a výše uvedený rozsudek *Německo v. Komise*, bod 55).

185 V projednávaném případě je namíste konstatovat, že Rada uložila Komisi přijmout opatření ke správě celních kvót respektující způsob tradičních obchodních toků (čl. 19 odst. 1 nařízení č. 404/93, ve znění nařízení č. 1637/98). Zároveň Rada uložila Komisi „přijmout opatření nezbytná pro plnění závazků vyplývajících z dohod, které Společenství uzavřelo v souladu s článkem [300 ES]“. Žalobkyně neprokázala, že Komise zjevně překročila meze své posuzovací pravomoci, která na ni byla přenesena Radou, jestliže usilovala o uvedení těchto cílů do souladu, když přijala opatření pro přidělování dovozních licencí a rozdělování vnitrostátních kvót.

186 Pokud jde o zachování pravidel postupu přijímání nařízení č. 2362/98, žalobkyně neprokázala existenci podstatných vad. Z písemností Komise, zvláště ze stručného zápisu z 96. zasedání Řídicího výboru pro banány ze dne 16. října 1998 naopak vyplývá, že výbor uvedený v článku 27 nařízení č. 404/93 byl řádně za účelem přijetí nařízení č. 2362/98 konzultován.

187 Z toho vyplývá, že druhým žalobním důvodem žalobkyně neprokázala existenci protiprávního jednání, které by mohlo založit odpovědnost Společenství.

*4. K třetímu žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení obecných zásad práva Společenství*

188 Projednávaný žalobní důvod je rozdělen na tři části, postupně vycházející z porušení zásad zákazu diskriminace, volného výkonu hospodářské činnosti a proporcionality.

*K první části týkající se zásady zákazu diskriminace*

K přípustnosti

— Argumenty účastníků řízení

189 Komise usuzuje, že tato první část tak, jak je podána v žalobě, není v souladu s požadavky čl. 44 odst. 1 písm. c) jednacího řádu. Žalobkyně totiž neupřesňuje,

v čem spočívá údajná diskriminace, ale omezuje se na odkaz na svůj popis režimu 1993. Tato část argumentace žalobkyně je tedy nepřijatelná.

- 190 Žalobkyně tvrdí, že je tato část přípustná, neboť je žaloba v tomto bodě v souladu s čl. 44 odst. 1 písm. c) jednacího řádu. Usuzuje, že v bodech 25 až 28 žaloby jasně vyložila rozdílné zacházení mezi hospodářskými subjekty na základě režimu 1993 a v bodech 66 až 99 žaloby zhoršení této diskriminace podle režimu 1999.

#### — Závěry Soudu

- 191 V souladu s výše připomenutými zásadami vyžaduje čl. 44 odst. 1 písm. c) jednacího řádu pro to, aby byla žaloba přípustná, aby základní skutkové a právní poznatky, na kterých je žaloba založena, vycházely přinejmenším stručně, ale soudržným a srozumitelným způsobem ze samotného textu žaloby.
- 192 V projednávaném případě žalobkyně uvedla (bod 95 žaloby), že porušení zásady zákazu diskriminace „jasně vyplývá ze skutečnosti, že byl režim ve věci banánů zřízen za účelem zavedení diskriminace vůči žalobkyni a za účelem snížení objemu obchodních činností žalobkyně ve Společenství podstatným způsobem.“ Mimoto žalobkyně výslovně odkázala na body 25 až 28 své žaloby, které obsahují nejen popis režimu 1993, ale rovněž kritiku spočívající v uplatnění, že předmětem tohoto režimu bylo v podstatě obecně oslabení hospodářského postavení velkých multinacionálních společností působících na trhu s banány a zvláště postavení žalobkyně. Žalobkyně mimoto jasně uvedla (viz zvláště body 66 až 98 žaloby), že režim 1999 a zvláště nařízení č. 2362/98 pouze zachovaly vady postihující předcházející režim, aniž by byl pozměněn režim 1993 za účelem odstranění neslučitelností s právem WTO



shledaných DSB ve svém rozhodnutí ze dne 25. září 1997. V důsledku toho je znění žaloby dostatečně jasné a přesné, aby umožnilo Komisi připravit svou obhajobu a Soudu rozhodnout o této první části.

193 Pasáže žaloby věnované této první části jsou tedy v souladu s požadavky čl. 44 odst. 1 písm. c) jednacího řádu, takže je namístě argumenty Komise zamítnout.

194 Z toho vyplývá, že tato první část třetího žalobního důvodu je přípustná.

K věci samé

— Argumenty účastníků řízení

195 Žalobkyně hlavně uplatňuje, že poté, co se ukázalo, že celní kvóty postačují k podpoře banánů ze Společenství a AKT, mělo Společenství změnit režim 1993, pokud jde o přidělování dovozních licencí, aspektů popsanych generálním advokátem p. Gulmannem ve stanovisku v rámci rozsudku Německo v. Rada (Banány) (Recueil, s. I-4980) jako „těžkopádné“ a „nákladné“. Komise však přijetím nařízení č. 2362/98 zvolila režim, který rozšířil jednak hospodářská zvýhodnění poskytnutá hospodářským subjektům bývalé kategorie B a jednak znevýhodnění uložená bývalým primárním dovozcům spadajícím do bývalé kategorie A jako žalobkyně (viz stručný přehled žalobních důvodů výše).

- 196 Žalobkyně má za to, že porušení zásady zákazu diskriminace vyplývá přímo z cíle sledovaného společnou organizací trhu s banány. Režim 1999 totiž pouze prodloužil režim 1993, jehož přiznaným cílem bylo podstatně snížit činnosti žalobkyně ve Společenství ve prospěch hospodářských subjektů Společenství.
- 197 V rozsudku Německo v. Rada (Banány) se Soudní dvůr domníval, že režim 1993 mohl potenciálně porušovat zásadu zákazu diskriminace. Nicméně vyloučil takové porušení poté, co konstatoval, že režim 1993 zavedl přijatelnou rovnováhu mezi zájmy různých kategorií dotyčných hospodářských subjektů. Soudní dvůr v bodě 74 usoudil, že rozdílné zacházení mezi hospodářskými subjekty je „vlastní cíli integrace až doposud uzavřených trhů“. Soudní dvůr potvrdil tyto úvahy v bodech 63 až 65 rozsudku ze dne 10. března 1998, Německo v. Rada (C-122/95, Recueil, s. I-973).
- 198 V projednávaném případě je situace odlišná. Režim 1999 byl přijat 5 let po integraci trhů uskutečněné zřízením společné organizace trhu s banány v roce 1993. Během tohoto období měly hospodářské subjekty Společenství a AKT příležitost využívat konkurenčních zvýhodnění, která jim byla udělena. Základní odůvodnění předložené Soudním dvorem v rozsudku Německo v. Rada (Banány) za účelem vyloučení diskriminace tedy v projednávaném případě přestalo existovat v okamžiku přijetí režimu 1999.
- 199 Žalobkyně usuzuje, že pouhé přenesení analýzy uskutečněné v rozsudku Německo v. Rada (Banány) na okolnosti projednávaného případu by znamenalo mít za to, že odlišnost situací mezi hospodářskými subjekty konstatovaná Soudním dvorem v rozsudku Německo v. Rada (Banány) v rámci režimu 1993 existovala ještě v rámci režimu 1999. To ještě navíc předpokládá, že režim 1999 je *de facto* pokračováním režimu 1993. Žalobkyně však zdůrazňuje, že Komise naopak tvrdí, že režim 1999 je zcela odlišný od režimu 1993. Pokud by tomu tak bylo, nebylo by možné přenést řešení rozsudku Německo v. Rada (Banány) na režim 1999.

200 V každém případě žalobkyně tvrdí, že je zjevné, že hospodářské subjekty nebyly v téže situaci před režimem 1993 a v rámci režimu 1999. Od rozsudku Německo v. Rada (Banány) se trh podstatně změnil. Hospodářské subjekty, které následně představovaly kategorii B, nemohly před rokem 1993 dovážet do některých zemí banány z Latinské Ameriky bez omezení. Žalobkyně tvrdí, že v rozsudku Německo v. Rada (Banány) měl Soudní dvůr za to, že z důvodu této znevýhodňující situace jim může být vyhrazeno rozdílné zacházení. Zvýhodnění, která jim tak byla udělena, měla podstatný vliv na trh. V rámci režimu 1993 mnohé hospodářské subjekty kategorie A nabyly hospodářské subjekty kategorie B za účelem získání jejich dovozních licencí. Opačně některé hospodářské subjekty kategorie B usilovaly o rozšíření své činnosti v odvětví latinskoamerických banánů tím, že kupovaly hospodářské subjekty kategorie A.

201 Mimoto žalobkyně odmítá tezi, podle které krystalizace režimu 1993 nemůže být diskriminační z důvodu, že někteří primární dovozci spadající do kategorie A získali kontrolu nad hospodářskými subjekty kategorie B, a získali tak dovozní licence. Zdůrazňuje totiž, že tento argument byl již zamítnut v rámci WTO rozhodnutím rozhodců ze dne 9. dubna 1999 (bod 5.69). Tato reakce primárních dovozců je obvyklým a přímým důsledkem diskriminačních opatření, která jim byla uložena.

202 Konečně žalobkyně usuzuje, že důvody, které vedly Soud k zamítnutí žalobního důvodu směřujícího proti nařízení č. 2362/98 vycházejícího z diskriminace ve výše uvedeném rozsudku Bocchi Food Trade International v. Komise, jsou v projednávaném případě neuplatnitelné. Předmětný žalobní důvod ve věci, ve které byl vydán uvedený rozsudek, se týkal údajné diskriminace mezi malými podniky a multinacionálními podniky. Vzhledem k tomu, že tento aspekt nesouvisí s projednávaným případem, má žalobkyně za to, že výše uvedený rozsudek Bocchi Food Trade International v. Komise není v tomto ohledu relevantní.

- 203 Komise odmítá tato tvrzení. Judikatura již jasným způsobem potvrdila, že jsou omezení možnosti dovážet banány ze třetích zemí vlastní společné organizaci trhu s banány a zamítla žalobní důvody vycházející z diskriminačního charakteru režimů 1993 a 1999 [rozsudek Německo v. Rada (Banány), bod 82, a výše uvedený rozsudek Bocchi Food Trade International v. Komise, bod 81].
- 204 Komise popírá rozlišení, které se žalobkyně pokouší zavést mezi situací v rozhodné době věci, ve které byl vydán rozsudek Německo v. Rada (Banány) a situací v projednávaném případě. Rovněž zpochybňuje v projednávaném případě relevantnost výše uvedeného stanoviska generálního advokáta p. Gulmanna v rámci rozsudku Německo v. Rada (Banány).
- 205 Pokud jde o relevantnost rozhodnutí WTO ohledně diskriminačního charakteru režimu 1999, Komise uplatňuje, že samotný pojem „diskriminace“ není v právu WTO totožný s pojmem používaným v právu Společenství. Rozdílné zacházení, které je pouze automatickým důsledkem rozdílných zacházení s dovozy ze třetích zemí, nemůže být posouzeno jako diskriminační (rozsudek Soudního dvora ze dne 28. října 1982, Faust v. Komise, 52/81, Recueil, s. 3745, bod 25).

## — Závěry Soudu

- 206 Argumentace, podle které režim 1999 směřoval ke zvýhodnění hospodářských subjektů Společenství specializovaných v obchodování s banány pocházejícími ze Společenství nebo AKT na úkor žalobkyně, nemůže být přijata.

207 Pokud jde o údajnou diskriminaci jednak mezi hospodářskými subjekty specializovanými v obchodování s banány latinskoamerického původu a jednak hospodářskými subjekty specializovanými v obchodu s banány pocházejícími ze Společenství nebo AKT, je namísto připomenout, že i za předpokladu, že situace těchto kategorií hospodářských subjektů mohla být postižena odlišným způsobem nařízením č. 2362/98, to nepředstavuje diskriminační zacházení, jelikož se takové zacházení jeví jako vlastní cíli integrace trhů ve Společenství [viz v tomto smyslu rozsudek Německo v. Rada (Banány), bod 74, a výše uvedený rozsudek Bocchi Food Trade International v. Komise, bod 75].

208 Před zřízením společné organizace trhu s banány totiž nebyla situace mezi těmito dvěma kategoriemi hospodářských subjektů srovnatelná. Podle Soudního dvora „se odvětví banánů na úrovni Společenství vyznačovalo vzájemnou existencí otevřených vnitrostátních trhů podléhajících různým pravidlům na zvýšení a vnitrostátních chráněných trhů.“ Podle Soudního dvora se tak:

„Na vnitrostátních otevřených trzích mohly hospodářské subjekty zásobovat banány ze třetích zemí, aniž by podléhaly množstevním omezením. Dovozci na německý trh dokonce využívali osvobození od cel v rámci kvóty řádně přizpůsobené na základě protokolu o banánech. Oproti tomu na vnitrostátních chráněných trzích měly hospodářské subjekty uvádějící na trh banány ze Společenství a tradiční AKT zajištěno, že mohou prodat své produkty, aniž by byly vystaveny konkurenci konkurenceschopnějších distributorů banánů ze třetích zemí. [...] [P]rodejní cena banánů ze Společenství a AKT totiž podstatně převyšovala cenu banánů ze třetích zemí.“ [Rozsudek Německo v. Rada (Banány), body 70 až 72].

209 I když byly tyto kategorie hospodářských subjektů postiženy odlišným způsobem režimem 1993, měl Soudní dvůr za to, že „se takové rozdílné zacházení jeví nicméně jako vlastní cíli integrace do té doby uzavřených trhů s ohledem na odlišnou situaci, ve které se nacházely jednotlivé kategorie hospodářských subjektů před zavedením

společné organizace trhu“. Soudní dvůr měl rovněž za to, že „nařízení [č. 404/93] totiž směřuje k zajištění odbytu produkce Společenství a tradiční produkce AKT, což předpokládá zavedení určité rovnováhy mezi oběma dotyčnými kategoriemi hospodářských subjektů [rozsudek Německo v. Rada (Banány), bod 74].

- 210 Žalobkyně hlavně uplatňuje, že okolnosti, které vedly Soudní dvůr k takovému závěru, již neměly být zohledněny, pokud jde o přijetí režimu 1999 vzhledem k tomu, že cíle integrace otevřených trhů a chráněných trhů už bylo v plném rozsahu dosaženo. V tomto ohledu se dovolává prohlášení Komise, podle kterého „základní cíle [společné organizace trhu] už byly v plném rozsahu dosaženy, zvláště fúze některých vnitrostátních trhů do jediného jednotného trhu, množství rovnováha v zásobování trhu, spravedlivá úroveň cen pro spotřebitele a pro producenty Společenství a AKT“ (*neoficiální překlad*) [zvláštní zpráva Účetního dvora č. 7/2002 o řádné finanční správě společné organizace trhu s banány, k níž byly na straně 27 přiloženy odpovědi Komise (Úř. věst. 2002, C 294, s. 1), dále jen „zpráva Účetního dvora“]. Rovněž se dovolává odborného posudku kanceláře Arthura D. Littla ze dne 22. června 1995 financovaného Komisí (dále jen „posudek Arthura D. Littla“).

- 211 Je jistě pravdou, že v důsledku zřízení společné organizace trhu s banány a během pěti let, v průběhu kterých zůstal režim 1993 v platnosti, zaznamenal trh Společenství s banány důležité změny, což potvrzují jak prohlášení Komise zahrnutá do zprávy Účetního dvora, tak posudek Artura D. Littla. Tento posudek (s. 46 a 47) zejména konstatuje, že „zavedení společné organizace trhu skutečně umožnilo přiblížit vnitrostátní trhy a způsobilo explozi obchodu ve Společenství“ a navíc „umožnilo proniknutí latinsko-amerických banánů do tradičně chráněných zemí prostřednictvím zrušení omezení dovozu a možnosti dovážet dolarové banány hospodářskými subjekty kategorie B.“ Pokud jde o cíl společné organizace trhu směřující k odbytu banánů pocházejících ze Společenství a AKT, tentýž posudek uvádí, že jejich produkce „spouští začátek pronikání do Severní Evropy“ a že tento

fenomén „zvysujícího se propojování dovozů podle původu v každé zemi představuje jinou stránku existence skutečného jednotného trhu“.

- 212 Nicméně tento vývoj odvětví banánů vyplývající ze společné organizace trhu zavedené nařízením č. 404/93 nemůže zpochybnit provedené legislativní volby uskutečněné při přijímání režimu 1999 a zejména rozdílné zacházení vyhrazené každé kategorii hospodářských subjektů. Zatímco jsou podmínky fungování společné organizace trhu vyplývající z režimů 1993 a 1999 odlišné, cíle integrace vnitrostátních trhů a odbytu banánů pocházejících ze Společenství a AKT zůstávají. Ustanovení nařízení č. 1637/98 totiž nezměnila tyto cíle, ale omezila se, pokud jde o režim obchodu se třetími zeměmi (hlava IV nařízení č. 404/93) na změnu jejich podmínek fungování. V důsledku toho v rámci režimu 1999 zůstává rozdílné zacházení mezi hospodářskými subjekty specializovanými v obchodování s latinskoamerickými banány a hospodářskými subjekty specializovanými v obchodování s banány Společenství a AKT vlastní cílům společné organizace trhu s banány. Za takových okolností nepředstavuje rozdílné zacházení vyhrazené jednotlivým kategoriím hospodářských subjektů porušení zásady zákazu diskriminace způsobilé založit odpovědnost Společenství.
- 213 Pokud jde o argumenty žalobkyně vycházející z diskriminací konstatovaných v rozhodnutí rozhodců ze dne 9. dubna 1999 s ohledem na některá ustanovení nařízení č. 2362/98, z posouzení týkajících se prvního žalobního důvodu vyplývá, že žalobkyně nemůže uplatňovat porušení pravidel dohod WTO vzhledem k tomu, že podmínky uplatnění judikatury Nakajima nejsou v projednávaném případě splněny. V každém případě Komise právem uplatňuje, že se diskriminace konstatované rozhodci týkají jednak zacházení vyhrazeného distributorům banánů usazeným mimo Společenství v porovnání s jejich konkurenty usazenými ve Společenství a jednak rozdělování vnitrostátních celních kvót mezi některé země Latinské Ameriky. V důsledku toho se nejedná o situace způsobilé spadat pod zásadu rovného zacházení v právu Společenství (viz v tomto smyslu výše uvedený rozsudek Faust v. Komise, bod 25).

214 V důsledku toho je namístě dojít k závěru, že s ohledem na široký prostor pro uvážení, kterým Komise disponovala, nedopustila se porušení zásady zákazu diskriminace, jež by mohlo založit odpovědnost Společenství.

215 Tato první část tedy musí být zamítnuta.

### *K druhé části týkající se volného výkonu hospodářské činnosti*

#### Argumenty účastníků řízení

216 Žalobkyně má za to, že porušení zásady volného výkonu hospodářské činnosti vyplývá přímo z cíle sledovaného společnou organizací trhu s banány. V rozsudku Německo v. Rada (Banány) Soudní dvůr došel v bodě 87 k závěru, že režim 1993 neporušil tuto zásadu. Žalobkyně nicméně uplatňuje, že situace v rozhodné době věci, ve které byl vydán uvedený rozsudek Soudního dvora, je odlišná od situace, která existovala v rámci režimu 1999.

217 Mimoto žalobkyně trvá na skutečnosti, že Soudní dvůr v rozsudku Německo v. Rada (Banány) rovněž vycházel z rovnováhy mezi přítomnými zájmy při rozhodování o žalobním důvodu vycházejícím z porušení zásady volného výkonu hospodářské činnosti. Soudní dvůr totiž přezkoumal, „zda omezení zavedená [režimem 1993] odpovíd[ají] cílům obecného zájmu Společenství a n[en]í jimi dotčena samotná podstata tohoto práva“.



- 218 Uplatňuje, že cíli režimu 1999 jsou jednak podpora banánů ze Společenství a AKT a jednak slučitelnost společné organizace trhu s banány s pravidly WTO. V režimu 1999 přitom jak mechanismus přidělování dovozních licencí, tak rozdělování podle zemí neodpovídaly těmto cílům. Tyto dvě skutečnosti však omezují volnost žalobkyně uskutečňovat svou hospodářskou činnost více než tak činil předcházející režim. Z toho plyne ve světle posouzení Soudního dvora v bodech 82 až 86 rozsudku Německo v. Rada (Banány), že nařízení č. 2362/98 porušuje rovnováhu mezi obecným zájmem Společenství a zvláštním zájmem žalobkyně.
- 219 Komise popírá tato tvrzení. Žalobkyně pohrdá cílem integrace trhů sledovaným režimem 1999. Judikatura již zamítla obdobné žalobní důvody [rozsudek Německo v. Rada (Banány), bod 82, a rozsudek Soudu ze dne 11. prosince 1996, Atlanta a další v. Evropské společenství, T-521/93, Recueil, s. II-1707, body 62 až 64].

## Závěry Soudu

- 220 Je třeba připomenout, že omezení volného výkonu hospodářské činnosti, zejména v rámci společné organizace trhu, mohou být zavedena pod podmínkou, že tato omezení odpovídají skutečně cílům obecného zájmu sledovaným Společenstvím a nepředstavují vzhledem ke sledovanému cíli nepřiměřený a neúnosný zásah, jímž je dotčena samotná podstata takto zaručených práv (rozsudek Soudního dvora ze dne 11. července 1989, Schraeder, 265/87, Recueil, s. 2237, bod 15). Soudní dvůr tak již rozhodl, že zásah do volného výkonu podnikatelských činností tradičních hospodářských subjektů obchodujících s banány ze třetích zemí uskutečněný nařízením č. 404/93 odpovídá cílům obecného zájmu Společenství a nepostihuje samotnou podstatu tohoto práva [výše uvedený rozsudek Německo v. Rada (Banány), bod 87].

- 221 Jak přitom bylo konstatováno v rámci první části projednávaného žalobního důvodu, sleduje režim 1999 cíle obecného zájmu nařízení č. 404/93, aniž by je měnilo, tedy integraci vnitrostátních trhů a odbyt banánů pocházejících ze Společenství a AKT. Ve světle těchto cílů je namístě mít za to, že vývoj hospodářských podmínek vyplývajících z vstoupení v platnost společné organizace trhu s banány, které uplatňuje žalobkyně, neumožňuje dojít k závěru ohledně existence nepřipustného zásahu do práv žalobkyně, který neodpovídá těmto cílům obecného zájmu.
- 222 Mimoto je namístě konstatovat, že Společenství při současném zachování způsobu tradičních obchodních toků tzv. „tradičních dovozců/nových žadatelů“ (čl. 19 odst. 1 nařízení č. 404/93, ve znění nařízení č. 1637/98) zrušilo v režimu 1999 kategorie a funkce hospodářských subjektů a mimoto zvýšilo množství dostupných licencí pro nové žadatele za účelem přizpůsobení se svým obecným závazkům převzatým v rámci WTO.
- 223 Druhá část tedy musí být zamítnuta jako neopodstatněná.

*K třetí části týkající se zásady proporcionality*

Argumenty účastníků řízení

- 224 Žalobkyně tvrdí, že podle rozsudku Německo v. Rada (Banány) může být nařízení č. 2362/98 prohlášeno za protiprávní z důvodu zásady proporcionality pouze za předpokladu, kdy opatření, která provádí, jsou „zjevně nevhodná“ k uskutečnění sledovaného cíle. V projednávaném případě je nařízení č. 2362/98 zjevně nevhodné

ve vztahu k cílům režimu 1999, kterými jsou jednak slučitelnost s pravidly WTO a jednak podpora banánů AKT a ze Společenství. Systémy přidělování licencí a rozdělování podle zemí byly totiž WTO posouzeny jako neslučitelné s pravidly GATT 1994 a GATS. Navíc tato opatření zvýhodňují méně banány ze Společenství a AKT než některé obchodníky Společenství, kteří mohli využít přidělení dovozních licencí. V důsledku toho porušuje nařízení č. 2362/98 zásadu proporcionality.

- 225 Komise usuzuje, že tato argumentace úzce souvisí s žalobním důvodem vycházejícím z neslučitelnosti s právem WTO; tato argumentace tedy není relevantní. Ostatně režim 1999 neporušuje zásadu proporcionality. Tento režim patří do rámce politiky určené ke zvýhodnění produkce banánů ze Společenství a AKT. Jak pravidla přidělování dovozních licencí, tak pravidla týkající se rozdělování podle zemí sledují tento cíl.

## Závěry Soudu

- 226 Je namístě rovnou odmítnout argumenty žalobkyně vycházející z neslučitelnosti nařízení č. 2362/98 s dohodami WTO v souladu s tím, co bylo rozhodnuto v rámci prvního žalobního důvodu.
- 227 Dále je třeba připomenout, že je za účelem prokázání, zda je ustanovení práva Společenství v souladu se zásadou proporcionality, nutno ověřit, zda prostředky, které zavádí, jsou způsobilé k uskutečnění sledovaného cíle a zda nepřekračují meze toho, co je pro dosažení tohoto cíle nezbytné (rozsudek Soudního dvora ze dne 17. července 1997, Affish, C-183/95, Recueil, s. I-4315, bod 30).

- 228 Zákodárce Společenství má ve věci společné zemědělské politiky rozsáhlé správní uvážení, které odpovídá politickým odpovědnostem, které mu přiznávají články 34 ES a 37 ES. Soudní dvůr totiž rozhodl, že pouze zjevně nevhodný charakter opatření přijatého v této oblasti s ohledem na cíl, který příslušný orgán zamýšlí sledovat, může postihnout legalitu takového opatření. Toto omezení soudního přezkumu se vnučuje zvláště tehdy, kdy jsou Rada a Komise nuceny při uskutečňování společné organizace trhu provádět rozhodování mezi různými zájmy, a volit tak v rámci politických výběrů spadajících do jejich vlastní působnosti [rozsudek Německo v. Rada (Banány), body 89 a 90].
- 229 Pokud jde o vymezení prováděcích pravidel režimu obchodu se třetími zeměmi, a konkrétněji správu celních kvót, usilovala Komise při přijímání nařízení č. 2362/98 o uvedení cílů vlastních společné organizace trhu s banány do souladu s plněním mezinárodních závazků Společenství vyplývajících z dohod WTO a Loméské úmluvy, přičemž se podrobila vůli Rady, aby správa celních kvót byla provedena uplatněním způsobu přihlížejícímu k tradičním obchodním tokům (článek 19 nařízení č. 404/93, ve znění nařízení č. 1637/98).
- 230 Je třeba konstatovat, že žalobkyně se omezuje na poukázání na zjevně nevhodný charakter ustanovení nařízení č. 2362/98 upravující přidělování dovozních licencí a rozdělování vnitrostátních celních kvót, aniž by nicméně prokázala, že tato opatření jsou zjevně nevhodná k uskutečnění sledovaného cíle a že překračují to, co je nezbytné k jeho dosažení.
- 231 Vzhledem k tomu, že žalobkyně nepředložila důkaz o tomto zjevně nevhodném charakteru, je třeba tuto třetí část zamítnout.

- 232 Z toho vyplývá, že třetím žalobním důvodem žalobkyně neprokázala existenci protiprávního jednání, které by mohlo založit mimosmluvní odpovědnost Společenství.

5. *Ke čtvrtému žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení zásad dobré víry a ochrany legitimního očekávání v mezinárodním právu*

*Argumenty účastníků řízení*

- 233 Žalobkyně tvrdí, že Komise porušila zásadu dobré víry v mezinárodním právu, když přijala a ponechala v platnosti nařízení č. 2362/98. Připomíná, že tato zásada zní podle článku 26 Vídeňské úmluvy o smluvním právu ze dne 23. května 1969 (Sbírka smluv Spojených národů, svazek 788, s. 354) následovně: „Každá platná smlouva zavazuje smluvní strany a musí být jimi plněna v dobré víře.“ Při příležitosti sporu Banány III Společenství jasně porušilo tuto zásadu.
- 234 Společenství totiž svými prohlášeními a vyjádřeními jasně mnohokrát potvrdilo, že mělo v úmyslu provést rozhodnutí a doporučení DSB v dobré víře (viz WTO, zpráva o stavu Evropských společenství: dokumenty WT/DS27/17 ze dne 13. července 1998, WT/DS27/17/dodatek 1 ze dne 9. září 1998, WT/DS27/17/dodatek 2 ze dne 9. října 1998 a WT/DS27/17/dodatek 3 ze dne 13. listopadu 1998; zápis ze zasedání DSB ze dne 22. ledna 1998, dokument WT/DSB/M/41 ze dne 26. února 1998).
- 235 Tato prohlášení však při přezkumu neobstojí. Žalobkyně totiž usuzuje, že režim 1999 nesměřuje k odstranění nedostatků konstatovaných WTO v souvislosti s režimem 1993. Společenství usilovalo pod rouškou čistě formálních změn o zachování

protiprávního stavu vyplývajícího z režimu 1993, aniž by se přizpůsobilo rozhodnutím orgánů WTO. Takové jednání představuje samo o sobě porušení zásady dobré víry. Společenství usilovalo o to se vyhýbavými kroky vyhnout svým závazkům plynoucím z práva WTO a zneužilo komplexnosti své právní úpravy k tomu, aby oklamalo své obchodní partnery v rámci WTO.

- 236 Žádná skutečnost neumožňuje vyvrátit tato tvrzení. Zaprvé, pokud jde o rozdělování podle zemí, nemůže Komise tvrdit, že jednala v dobré víře. Žalobkyně připomíná, že předtím vysvětlila, že neúspěch jednání vedených se čtyřmi zeměmi Latinské Ameriky nijak nezavazoval Komisi k přijetí mechanismu rozdělení podle zemí rovnocennému systému kvót platnému v rámci režimu 1993 v rámci nařízení č. 2362/98.
- 237 Zadruhé okolnost, že se Společenství účastnilo rozhodčích řízení a provedení rozhodnutí ve věci Banány III nepředstavuje důkaz dobré víry. Jedná se pouze o výkon práv obhajoby Společenstvím. Žalobkyně zdůrazňuje k tomuto bodu, že Společenství neusoudilo, že je nezbytné podávat odvolání proti zprávě zvláštní skupiny ze dne 6. dubna 1999, která došla k závěru o neslučitelnosti režimu 1999 s pravidly WTO.
- 238 Zatřetí není řízení zahájené Společenstvím na základě čl. 21 odst. 5 DSU, které vedlo ke zprávě zvláštní skupiny ze dne 12. dubna 1999 (WT/DS27/RW/EEC) v projednávaném případě relevantní nebo přinejmenším nepředstavuje důkaz dobré víry Společenství. Žalobkyně totiž vysvětluje, že předmětem tohoto řízení byl návrh směřující k tomu, aby bylo o režimu 1999 prohlášeno, že je v souladu s dohodami WTO až do okamžiku, kdy o něm bylo rozhodnuto jinak na základě DSU. Podle žalobkyně se toto řízení netýkalo přímo slučitelnosti režimu 1999 s pravidly WTO. Zvláštní skupina nemohla vyhovět tomuto návrhu vzhledem k tomu, že Společenství neposkytlo dostatek skutečností umožňujících rozhodnout. Nicméně se při četbě

této zprávy jasně jeví, že Komise váhala, zda vznést otázku slučitelnosti režimu 1999 s pravidly WTO.

- 239 Mimoto žalobkyně usuzuje, že Společenství zneužilo řízení. I přes své slabé právní postavení se Společenství i nadále vyhýbalo svým závazkům, když trvalo na tvrzení, že je díky umělým změnám jeho právní úprava v souladu s pravidly WTO. Tento postoj donutil některé členy WTO ke zvýšení počtu žalob u DSB, které tak vytvářely zbytečné napětí.
- 240 Žalobkyně konečně usuzuje, že je opodstatněné, že se dovolává porušení zásady dobré víry v mezinárodním právu Společenství. V tomto ohledu se dovolává rozsudků Soudního dvora ze dne 16. června 1998, *Racke (C-162/96, Recueil, s. I-3655, dále jen „rozsudek Racke“)* a Soudu ze dne 22. ledna 1997, *Opel Austria v. Rada (T-115/94, Recueil, s. II-39)* a činí dvě poznámky ohledně relevance této judikatury.
- 241 Žalobkyně jednak připouští, že se podle rozsudku *Racke* může jednotlivec dovolávat pravidla mezinárodního práva pouze tehdy, když existují „zjevně nesprávná posouzení týkající se podmínek uplatnitelnosti těchto pravidel“. Tvrdí, že v projednávaném případě Komise provedla první zjevně nesprávné posouzení, když přijala nařízení č. 2362/98, jak vyplývá z argumentů rozvinutých v rámci prvního žalobního důvodu. Dále podruhé tímto způsobem pochybila, když opomněla odstranit režim 1999 po konečném přijetí zprávy zvláštní skupiny ze dne 6. dubna 1999 potvrzující neslučitelnost režimu 1999 s pravidly WTO.
- 242 Kromě toho poznamenává, že okolnost, že rozsudek *Racke* a výše uvedený rozsudek *Opel Austria v. Rada* souvisejí s mezinárodními dohodami způsobilými mít přímý účinek, nepostihuje jejich relevanci v projednávaném případě. Zdůrazňuje, že se tyto rozsudky, jakož i rozsudek *Nakajima* týkají situací, ve kterých Společenství převzalo

závazek splnit závazek mezinárodního práva. Soudní dvůr podle žalobkyně usoudil, že i přes neexistenci přímého účinku dotčených dohod může mít závazek podle mezinárodního práva dopad na právní postavení hospodářských subjektů, což orgány musejí vědět. V rozsudku *Racke* Soudní dvůr rozhodl, že jestliže může Společenství jednostranně pozastavit mezinárodní dohodu mající přímý účinek, nemůže jednat bez ohledu na zásadu *rebus sic stantibus*, pokud nechce poškodit legitimní očekávání těchto hospodářských subjektů (viz zvláště stanovisko generálního advokáta p. Jacobse v rámci rozsudku *Racke*, *Recueil*, s. I-3659, body 86 až 90, a bod 47 uvedeného rozsudku).

- 243 Žalobkyně usuzuje, že tento výklad rozsudku *Racke* a výše uvedeného rozsudku *Opel Austria v. Rada* byl potvrzen rozsudkem *Biotechnologie*. Žalobkyně připomíná, že v bodě 54 uvedeného rozsudku Soudní dvůr rozhodl:

„Za předpokladu, že, jak to tvrdí Rada, [Úmluva o biologické rozmanitosti podepsaná v Riu de Janeiru dne 5. června 1992, schválená jménem Evropského společenství rozhodnutím Rady 93/626/EHS ze dne 25. října 1993 (Úř. věst. L 309, s. 1)], obsahuje ustanovení postrádající přímý účinek v tom smyslu, že nevytvářejí práva, kterých se jednotlivci mohou přímo u soudu dovolávat, nepředstavuje tato okolnost překážku přezkumu plnění závazků, které jsou uloženy Společenství jako smluvní straně této dohody, soudem [viz rozsudek *Racke*, body 45, 47 a 51].“

- 244 Podle názoru žalobkyně je úhelným kamenem této judikatury to, že poskytuje omezeným a výjimečným způsobem účinek mezinárodním nástrojům, které v zásadě nemohou být dovolávány jednotlivcem buď proto, že dosud nevstoupily v platnost (výše uvedený rozsudek *Opel Austria v. Rada*), nebo proto, že i když jsou v platnosti, byly pozastaveny (rozsudek *Racke*), nebo proto, že nemají svou povahou přímý účinek (rozsudek *Nakajima*). Judikatura *Nakajima* je pouhým zvláštním uplatněním obecné zásady, která je podkladem rozsudku *Racke* a výše uvedeného rozsudku *Opel Austria v. Rada*.



245 Komise odmítá tyto argumenty. Žalobkyně nemůže uplatňovat zásadu *pacta sunt servanda*, neboť Komise jednak jednala v dobré víře, aniž by se dopustila zjevně nesprávného posouzení, a jednak žalobkyně nemohla mít sebemenší legitimní očekávání a nemá žádné právo, které by mohlo být přímo dovoláváno na základě této zásady.

### *Závěry Soudu*

246 Žalobkyně se dovolává toho, že Společenství porušilo zásadu *pacta sunt servanda*, která představuje základní zásadu všech právních řádů, a zvláště mezinárodního právního řádu. Při svém uplatnění v mezinárodním právu tato zásada, kodifikovaná v článku 26 Vídeňské úmluvy vyžaduje, aby každá smlouva zavazovala smluvní strany a byla jimi plněna v dobré víře.

247 Tato argumentace tedy splývá s argumentací rozvinutou v rámci prvního žalobního důvodu, neboť žalobkyně uplatňuje nesplnění závazků plynoucích z dohod WTO Společenstvím. Je tedy namístě mít za to, že z důvodů vysvětlených v rámci analýzy prvního žalobního důvodu tato argumentace nemůže obstát. Žalobkyně totiž v projednávaném případě neprokázala, že jsou splněny podmínky uplatnění judikatury Nakajima.

248 I za předpokladu, že by projednávaný žalobní důvod mohl být vykládán jako směřující k prokázání, že Společenství, aniž by porušilo své závazky na základě dohod WTO, nicméně jednalo, aniž by bylo v dobré víře, musí být projednávaný žalobní důvod zamítnut. Zásada článku 26 Vídeňské úmluvy je totiž zásadou mezinárodního práva, kterou žalobkyně nemůže v projednávaném případě uplatňovat s ohledem na neexistenci přímého účinku mezinárodní dohody, jejíž provádění v dobré víře zpochybňuje.

- 249 Žalobkyně se především nemůže dovolávat judikatury vzešlé z výše uvedeného rozsudku *Opel Austria v. Rada*. Tato judikatura není relevantní v projednávaném případě, protože se tento rozsudek netýká zásady *pacta sunt servanda*, ale článku 18 Vídeňské úmluvy, který zakazuje obcházení závazného charakteru mezinárodních dohod akty přijatými bezprostředně před vstupem dohody v platnost, které jsou neslučitelné se základními zásadami této dohody.
- 250 Dále se žalobkyně nemůže dovolávat rozsudku *Racke*. V tomto rozsudku Soudní dvůr rozhodl (bod 51), že není možno „odmítnout procesnímu subjektu, jestliže u soudu uplatňuje práva, která vycházejí přímo z dohody se třetí zemí, možnost zpochybnit platnost nařízení, které mu, suspendujíc obchodní koncese udělené touto dohodou, zabraňuje v jejich uplatnění, a pro zpochybnění jejich platnosti se dovolávat závazků vyplývajících z pravidel mezinárodního obyčejového práva, která upravují ukončení a přerušování smluvních vztahů.“ V projednávaném případě však žalobkyně neuplatňuje pravidla mezinárodního obyčejového práva upravující, jako výjimku ze zásady *pacta sunt servanda*, ukončení a přerušování smluvních vztahů z důvodu podstatné změny okolností. Mimoto na rozdíl od mezinárodní dohody dotčené v rozsudku *Racke* (bod 34) v zásadě ustanovení dohod WTO nesměřují k přiznání práv jednotlivcům, která by mohli u soudu uplatňovat.
- 251 Konečně je namístě rovněž nepřipustit relevanci rozsudku *Biotechnologie*. V této věci nebyl totiž žalobní důvod vycházející z porušení mezinárodního práva směřován „ani tak proti přímému porušení Společenstvím svých mezinárodních závazků jako proti závazku smluvních států stanovenému [dotčenou směrnicí] porušit jejich vlastní závazky z mezinárodního práva, zatímco se předpokládá, že [tato směrnice] podle svého vlastního znění nepostihne tyto závazky“ (rozsudek *Biotechnologie*, bod 55).
- 252 V každém případě je třeba konstatovat, že projednávaný žalobní důvod není z faktického hlediska odůvodněný. V rozporu s tím, co tvrdí žalobkyně, není možné mít za to, že Společenství v důsledku rozhodnutí DSB ze dne 25. září 1997 nejednalo

v dobré víře. Společenství po tomto rozhodnutí WTO zrušilo režim 1993, aby se přizpůsobilo svým obecným závazkům převzatým v rámci dohod WTO. Nařízením č. 1637/98 Rada výslovně svěřila Komisi úkol, aby přijala prováděcí pravidla režimu obchodu s třetími zeměmi, přičemž tato pravidla obsahují podle čl. 20 písm. e) nařízení č. 404/93, ve znění nařízení č. 1637/98, „opatření nezbytná pro plnění závazků vyplývajících z dohod, které Společenství uzavřelo v souladu s článkem [300 ES]“. Komise tak byla nucena vymezit nová pravidla správy celních kvót a přidělování dovozních licencí v rámci nařízení č. 2362/98.

253 Společenství poté vedlo v rámci WTO se svými obchodními partnery, účastníky řízení ve sporu Banány III, jednání za účelem nalezení vzájemně dohodnutého řešení v souladu s ustanoveními čl. 3 odst. 6 DSU. V preambuli nařízení č. 216//2001 tak Rada uvádí:

„Byly navázány četné intenzivní kontakty s dodavatelskými zeměmi a s jinými zainteresovanými stranami, aby se ukončily spory způsobené dovozním režimem zavedeným nařízením č. 404/93, a byly vzaty v úvahu závěry zvláštní skupiny vytvořené v rámci systému pro řešení sporů Světové obchodní organizace (WTO). Analýza všech možností předložených Komisí vede k domněnce, že zřízení dovozního režimu ve střednědobé lhůtě založeného na uplatnění cla s příslušnou sazbou a na použití celní preference pro dovoz zboží pocházejícího ze zemí AKT, představuje nejlepší záruky pro to, aby bylo jednak dosaženo cílů společné organizace trhu, pokud jde o produkci Společenství a poptávku spotřebitelů, jednak aby byla dodržena pravidla mezinárodního obchodu, a předešlo se tak novým sporům. K zavedení takového režimu však musí dojít až po dokončení jednání s partnery Společenství v souladu s postupy WTO, a zejména článkem XXVIII Všeobecné dohody o clech a obchodu (GATT). Výsledek těchto jednání se musí předložit ke schválení Radě, která také musí v souladu s ustanoveními smlouvy stanovit použitelnou sazbu společného celního sazebníku.“

254 Tyto okolnosti neumožňují dojít k závěru, že Společenství nejednalo v dobré víře. Stejně tak použití opravných prostředků upravených DSU nemůže být přirovnáváno ke zneužití řízení ze strany Společenství.

255 Pokud jde konečně o údajné porušení zásady dodržování legitimního očekávání, je třeba zdůraznit, že každý hospodářský subjekt, u něhož některý orgán vyvolal opodstatněné naděje, má právo dovolat se této zásady (rozsudek Soudu ze dne 13. července 1995, O'Dwyer a další v. Rada, T-466/93, T-469/93, T-473/93 a T-474/93 a T-477/93, Recueil, s. II-2071, bod 48). V projednávaném případě však žalobkyně nijak neprokázala, v čem jí akty nebo jednání Společenství legitimně umožnily udržovat takové naděje. Vzhledem k tomu, že žalobkyně nebyla účastníkem řízení ve sporech mezi Společenstvím a jeho obchodními partnery ve věci režimů 1993 a 1999, nemohl obchod mezi těmito posledně jmenovanými takové naděje vyvolat.

256 Mimoto, pokud je Společenství vázáno obecným závazkem provést doporučení nebo rozhodnutí DSB v souladu s dohodami WTO, nemůže být takový závazek nicméně považován jako zavazující Společenství, pokud jde o formu a prostředky zavedené pro dosažení takového výsledku. Naopak je namístě připustit, že z důvodu komplexnosti ustanovení uváděných těmito dohodami a nepřesnosti některých pojmů, na které odkazují, předpokládá zásada výkonu mezinárodních úmluv v dobré víře kodifikovaná v článku 26 Vídeňské úmluvy ze strany Společenství přiměřené úsilí k dosažení přijetí opatření v souladu s dohodami WTO, přičemž mu plně ponechává výběr, pokud jde o formu a prostředky k dosažení tohoto cíle. Soudní dvůr tak připomněl, že „pokud každá ze smluvních stran odpovídá za úplné provedení závazků, které učinila, přísluší jí za to vymezení vhodných právních prostředků pro dosažení tohoto cíle v jejím právním řádu, ledaže by dohoda, vykládaná ve světle svého předmětu a svého cíle, sama tyto prostředky vymezovala“ (výše uvedený rozsudek Portugalsko v. Rada, bod 35). S ohledem na určitý prostor pro uvážení, který mají orgány Společenství při výběru prostředků nezbytných k uskutečnění své politiky a plnění svých mezinárodních závazků, nebyla žalobkyně oprávněna legitimně očekávat změnu režimu 1993 v souladu se svými zájmy.

- 257 Vzhledem k tomu, že žalobkyně neprokázala existenci protiprávního jednání, které by mohlo založit mimosmluvní odpovědnost Společenství, projednávaný žalobní důvod musí být tedy zamítnut.
- 258 Žalobkyně v poslední řadě uplatňuje, že by zamítnutí projednávané žaloby porušilo obecnou zásadu efektivní soudní ochrany zakotvenou články 6 a 13 Evropské úmluvy na ochranu lidských práv a základních svobod ze dne 4. listopadu 1950 a judikaturou Společenství (rozsudek Soudního dvora ze dne 15. října 1987, Heylens a další, 222/86, Recueil, s. 4097). Nicméně upřesňuje, že tato zásada nepředstavuje přímo základ její žaloby, ale musí Soud vést v jeho výkladu. Projednávaná žaloba na náhradu škody totiž představuje jediný rozumně představitelný způsob pro dosažení soudního přezkumu vzhledem k tomu, že Soud odmítl jako nepřípustné některé žaloby na zrušení a návrhy na vydání předběžných opatření směřující proti nařízení č. 2362/98.
- 259 Soud připomíná, že procesní subjekty mají na základě práva Společenství právo na úplnou a efektivní soudní ochranu [usnesení předsedy Soudního dvora ze dne 29. ledna 1997, Antonissen v. Rada a Komise, C-393/96 P(R), Recueil, s. I-441, bod 36] a že bylo v rámci Smlouvy stanoveno zavedení systému úplné soudní ochrany v souvislosti s akty orgánů Společenství způsobilými mít právní účinky (rozsudek Soudního dvora ze dne 27. září 1988, Parlament v. Rada, 302/87, Recueil, s. 5615, bod 20). V projednávaném případě žalobkyně nemůže vyvozovat z těchto zásad žádný nárok na to, aby její žalobě bylo vyhověno. Mohla využít jí dostupné právní prostředky. Jakékoli porušení zásady efektivní soudní ochrany tedy musí být vyloučeno.
- 260 Z výše uvedeného vyplývá, že podmínka vycházející z protiprávnosti jednání vytýkaného dotčenému orgánu Společenství není v projednávaném případě splněna. Žaloba tedy musí být jako neopodstatněná zamítnuta.

## K nákladům řízení

- 261 Podle čl. 87 odst. 2 jednacího řádu bude účastníku řízení, který byl ve sporu neúspěšný, uložena náhrada nákladů řízení, pokud účastník, který byl ve sporu úspěšný, náhradu nákladů řízení ve svém návrhu požadoval. Vzhledem k tomu, že žalobkyně byla ve sporu neúspěšná, je namíste uložit jí náhradu nákladů řízení v souladu s návrhy Komise.

Z těchto důvodů

Soud (pátý rozšířený senát)

rozhodl takto:

- 1) **Žaloba se zamítá.**
- 2) **Žalobkyně ponese své náklady řízení a náklady řízení Komise.**

Lindh

García-Valdecasas

Cooke

Mengozzi

Martins Ribeiro

Takto vyhlášeno na veřejném zasedání v Lucemburku dne 3. února 2005.

Vedoucí soudní kanceláře

Předsedkyně

H. Jung

P. Lindh

Obsah

Právní rámec a skutečnosti předcházející sporu .....	II - 322
1. Nařízení č. 404/93 .....	II - 322
2. Nařízení č. 144/93 .....	II - 323
3. Nařízení č. 1637/98 .....	II - 325
4. Nařízení č. 2362/98 .....	II - 328
5. Nařízení č. 216/2001 .....	II - 330
6. Nařízení č. 896/2001 .....	II - 331
7. Shrnutí sporu „banány“ v rámci Světové obchodní organizace (WTO) .....	II - 332
Řízení .....	II - 338
Návrhy účastníků řízení .....	II - 340
K přípustnosti .....	II - 340
1. Argumenty účastníků řízení .....	II - 340
2. Závěry Soudu .....	II - 343
K souladu žaloby s čl. 44 odst. 1 písm. c) jednacího řádu .....	II - 343
K souladu žaloby s čl. 44 odst. 1 písm. e) jednacího řádu .....	II - 346
K věci samé .....	II - 347
1. Stručný přehled žalobních důvodů .....	II - 348
2. K prvnímu žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení pravidel WTO .....	II - 350
K výkladu judikatury Nakajima .....	II - 350
Argumenty účastníků řízení .....	II - 350
Závěry Soudu .....	II - 358
K uplatnění judikatury Nakajima v projednávaném případě .....	II - 363
Argumenty účastníků řízení .....	II - 363
Závěry Soudu .....	II - 372
	II - 407

3.	K druhému žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení mandátu uděleného Komisi Radou k provedení nařízení č. 1637/98 .....	II - 378
	Argumenty účastníků řízení .....	II - 378
	Závěry Soudu .....	II - 381
4.	K třetímu žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení obecných zásad práva Společenství .....	II - 383
	K první části týkající se zásady zákazu diskriminace .....	II - 383
	K přípustnosti .....	II - 383
	– Argumenty účastníků řízení .....	II - 383
	– Závěry Soudu .....	II - 384
	K věci samé .....	II - 385
	– Argumenty účastníků řízení .....	II - 385
	– Závěry Soudu .....	II - 388
	K druhé části týkající se volného výkonu hospodářské činnosti .....	II - 392
	Argumenty účastníků řízení .....	II - 392
	Závěry Soudu .....	II - 393
	K třetí části týkající se zásady proporcionality .....	II - 394
	Argumenty účastníků řízení .....	II - 394
	Závěry Soudu .....	II - 395
5.	Ke čtvrtému žalobnímu důvodu vycházejícímu z porušení zásad dobré víry a ochrany legitimního očekávání v mezinárodním právu .....	II - 397
	Argumenty účastníků řízení .....	II - 397
	Závěry Soudu .....	II - 401
	K nákladům řízení .....	II - 406